

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202161

UNIVERSAL
LIBRARY

ಚಂದ್ರಹಾಸ

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ

ಚಂದ್ರಹಾಸ

(ನಾಟಕ)

ಚಿತ್ರಕರು

ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ.,
ಮೈಸೂರು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ರಂಗಭೂಮಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯ,
ಮನೆವಾರ್ತೆನೇಟಿ, - - - - ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಮುದ್ರಣಕಾರರು

ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್,
ಮನೆವಾರ್ತೆನೇಟಿ, - - - - ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಮುನ್ನುಡಿ

Checked 1965

‘ ಕವಿಚೂತವನ ಜೈತ್ರ ’ನಾದ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯಾಗಿರುವ ತನ್ನ ‘ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ’ದಲ್ಲಿ ನಡುನಡುವೆ ಕೆಲವು ರಸಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ ನೆಯ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯೂ ಒಂದು. ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಓದಿ ಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ‘ ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಬಹುದೋ ಏನೋ? ನೋಡೋಣ ’ ಎಂಬ ‘ ಹುಚ್ಚು ’ ಹಿಡಿಯಿತು. ಆ ಹುಚ್ಚು’ನ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಈ “ ಚಂದ್ರಹಾಸ ” ನಾಟಕವು.

ಕಥೆಯನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳ ಪುಟ್ಟ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ರೂಪಕಕ್ಕೆ ರಸವುಷ್ಟಿ ದೊರಕಬಹುದು ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಅದರಂತೆ, ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಲ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ಸುಂದರ ಮಂಜುಳ ಶೈಲಿಯು ನನ್ನ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಪ್ಪಿ ದಂತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಕವಿವರ್ಮನ ಪದ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ತೋರಿದಂತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ‘ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ’ವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಈ ನಾಟಕವು ಒಂದಿನಿತಾದರೂ ಸಂತೋಷದಾಯಕವಾದರೆ ನನ್ನ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಮಹಾ ಫಲವು ಲಭಿಸಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಎನೀತ ನಾಗುವೆನು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ,
ಮೈಸೂರು,
೧೧ನೇ ನವೆಂಬರು ೧೯೨೯.

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ನಮೋ ಭಗವತೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಾಯ ||

ಚಂದ್ರಹಾಸ

(ನಾಟಕ)

ಆದಿರಂಗಂ.

ದೃಶ್ಯಂ

[ಕುಂತಳನಗರದ ಒಂದು ಬೀದಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸನೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂವರು ಹುಡುಗರು ಧೂಳಾಟವಾಡುತ್ತಿರುವರು.]

ಗನೆ ಬಾಲಕ :—ನಾನೊಂದು ಹಣ್ಣು ಬರೆದನು ; ನೋಡಿ !

ಅನೆ ಬಾಲಕ :— ನೋಡಲಿ

ನಾನೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕತ್ತಿಹೆನು ; ಹಾರುತ್ತಿದೆ !

ಹಾರಿಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಬನ್ನಿ ; ನೋಡಿ !

ಚಂದ್ರ :—ಸುಭಟನೋರ್ವನು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪಿಡಿದು ಕದನಕ್ಕೈದುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕತ್ತಿಹೆನು ! ನೋಡಿ !

ಗನೆ :—ಎಲ್ಲಿ ? ಎಲ್ಲಿ ?

ಅನೆ :— ನನಗು ತೋರಿಸು ; ಎಲ್ಲಿ ?

ಚಂದ್ರ :—ಹೆದರದಿರಿ ! ಹಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರಿ !
(ಒಂದು ನೋಡುವರು)

ಅನೆ :—ಅವನ ಬಿನ್ನಿನಮೇಲೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿಹುದೇನು ?

ಚಂದ್ರ :—ಬತ್ತಳಿಕೆ ! ನಿನ್ನ ಹಕ್ಕಿಯದ್ದಲ್ಲ ?

ಗನೆ :— ಹೋಯಿತದು

ಹಾರಿ ನಿನ್ನ ಸುಭಟನ ಕಂಡು

ಅನೆ :— ಹಣ್ಣೆಲ್ಲಿ ?

ಚಂದ್ರ :—ಹಸಿದ ತಿರ ತಿಂದು ತೇಗಿದಳೆಂದು ತೋರುವುದು !
ಕೇಳಣ್ಣ ಕೋಗಿಲೆಯು ಹಾಡುತ್ತಿದೆ ಮಾಮರದ ತಳರಲ್ಲಿ !

[ಎಲ್ಲರೂ ಕೋಗಿಲೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾ ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಲಾರಂಭಿಸುವರು. ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಲಗ್ರಾಮ ತಿಲೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹಿಗ್ಗಿ] ಸಿಕ್ಕಿತನಗೊಂದೊಡವೆ ! [ಎದ್ದುನಿಂತು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು]

ಗನೆ :— ಏನದು ?

ಅನೆ :—ನೋಡೋಣ ! (ಚಂದ್ರಹಾಸನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ)

ಚಂದ್ರ :— ಬಟ್ಟೆಗಲ್ಲಿಂತು ವರ್ತುಳದಿಂದೆ

ಜೆಲ್ವಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದೆ ಪೊಸತು ! ಕಟ್ಟಿಸಕ

ದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಹುದು ರಮಣೀಯಮಾಗಿ !

ಅನೆ :—ಗೋಲಿಯಾಟಕೆ ಸೊಗನು !

ಗನೆ :—

ಪೂಜಿಸುವಂತೆರದ

ಕಲ್ಲೊಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಸಾಲಗ್ರಾಮ
ವೆಂದದನು ಕರೆಯುವರು. ದೇವರಲ್ಲಿಹನಂತೆ.

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಮರಳಿ ಬಾಯಲ್ಲಿಡುವನು)

ಎಂಜಲಾಗುವುದಕೆ !

ಚಂದ್ರ :— ಇಡಲೆನಗೆ ತಾವಿಲ್ಲ [ದೂರ ನೋಡಿ]
ಯಾರವರು ಮಾರದೊಳು ಬರುತ್ತಿಹರು ?

ಅನೆ :— ತಿಳಿಯದೆ ?

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ.

ಚಂದ್ರ :— ಯಾರವನು ?

ಗನೆ :— ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮಂತ್ರಿ.

ಚಂದ್ರ :—ಅವನ ಸಂಗಡ ಬರುವ ಬಾಲಕರದಾರು ?

ಅನೆ :—ಮದನನೆಂಬುವನೊಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಸುತ. ಮಂತ್ರಿಸುತ
ಗಾಲವನ ಕೈಹಿಡಿದು ಬಹ ವಿಷಯ.

ಚಂದ್ರ :— (ಕೈತೋರಿಸಿ) ಅವನಾರು ?

ಗನೆ :—ಗಾಲವನು ರಾಜರ ಪುರೋಹಿತನು. ಕೈತೋರ
ಬಿಡ. ಕೆಡುಕಾಗುವುದು.

[ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ. ಬಾಲಕನಾದ ಮದನ. ಬಾಲೆಯಾದ
ವಿಷಯ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಗಾಲವ ಇವರು ಬರುವರು.
ಬಾಲಕರು ಹಿಂಜರಿವರು. ಗಾಲವನು ನಿಂತು ಚಂದ್ರಹಾಸ
ನನ್ನು ಎದೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು]

ದುಷ್ಟ :—ಗಾಲವ ಪುರೋಹಿತರ ನಿಂತೇನ ನೋಡುವಿರಿ ?
ಗಾಲವ :—(ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ನೋಡಲಿ ಮಣ್ಣಾಟವಾಡು

[ತಿಹ ಬಾಲಕರ

ಗುಂಪಿನೊಳು ತಾರೆಗಳ ನಡುವೆಯಿಹ ಹಿಮಕರನ

ಯೋಲುತ್ತಿಹ ಬಾಲಕನು ನಿಂತಿಹನು !

ದುಷ್ಟ :— ಅದರಲ್ಲಿ

ಅತಿಶಯವದೇನು ?

ಗಾಲವ :—ಆರ ಸುತನೀತರನಾ ?

ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿಹನು ?

ದುಷ್ಠ :— ಈ ಪರಿಯೊಳೆನಿತ್ತೆಲ್ಲ
ಅನಾಧರಾಗಿಹ ಬಾಲರೇ ವ. ಹಾವುರದಲ್ಲಿ !
ಎತ್ತಣವ ನಾರಸುತನೆಂದರಿಯೆ. ರಾಜಕಾ
ರ್ಯದೊಳಗಿಹ ನಮಗೇತಕಿದರ ಚಿಂತೆ ?

ಗಾಲವ :— ಹಾಗೆಲ್ಲ ನೋಡವನ ; ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳೆಂತು
ಶೋಧಿಸವು ಮೈಯಲ್ಲಿ. ಮೊಗದ ಕಾಂತಿಯ ನೋಡು !
ಎಂದಿದೊಡಂ ಚಾರು ಲಕ್ಷಣದೊಳೇ ಪೊಳ
ಲ್ಲಿ ಕುಂತಳಾಧೀಶನಾಳ್ವ ನಮ್ಮಾ ಪೊಡವ
ಗೊಡೆಯನಹ ನೀತನಂ ನೀನಿರಿಸಿಕೊಂಡು
ರಕ್ಷೆವುದು.

ದುಷ್ಠ :— (ಚಿಂತಿಸಿ) ಕರೆದವನ ಕೇಳೋಣ. ಯಾರೆಂದು ?

[ಗಾಲವನು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕರೆಯು
ವನು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಎಷ್ಟಯದಿಂದ ಬಳಿಗೆ ಬರುವನು.
ಮದನ, ವಿಷಯೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.]

ಮಗುವೆ, ನೀನಾರವಂ ?

ಚಂದ್ರ :— ನಾನರಿಯೆ !

ಗಾಲವ :— ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ?

ಚಂದ್ರ :— ನನಗದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಗಾಲವ :— ನಿನ್ನ ಪಿತನಾರು ? ನಿನ್ನ ಹೆತ್ತವಳಾರು ?

ಚಂದ್ರ :— ನಾನೊಂದನರಿಯೆ.

ಗಾಲವ :— ನೀನಗುಣಿಸನಿಕ್ಕುವರದಾರು ?

ಚಂದ್ರ :— ನನ್ನಜ್ಜೆ !

ಗಾಲವ :— ಯಾರಾಕೆ ? ಎಲ್ಲಿಹಳು ?

ಚಂದ್ರ :— (ದೂರ ಕೈತೋರಿಸಿ) ಅಲ್ಲಿಹಳು !

ದುಷ್ಠ :— ಗಾಲವರೆ, ಈಗಿರಲಿ, ಆಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ
ಬನ್ನಿ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು, ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಲಕನೆ
ಬಹಳ ಸಂತಸವಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ! ಹೋಗು
ನಿನ್ನಜ್ಜೆಗಿದನರಯ.

[ಚಂದ್ರಹಾಸನು ತೆರಳುವಾಗ ವಿಷಯೆಯು ಕೈಲಿದ್ದ ಹೂ
ಮೊಂದನ್ನು ಕೂಡುವಳು ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು. ಚಂದ್ರ
ಹಾಸನು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲುವನು. ಗುಳಿಬಿಟ್ಟರು ಬಾಲಕರು ಹತ್ತಿ
ರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಬಂದು ಹೂವನ್ನು ನೋಡಿ]

ಗನೇ :— ಯಾರಿತ್ತರೀಹೂವ ?

ಚಂದ್ರ :— ವಿಷಯೆ.

ಗನೇ :— ರನ್ನದಲಿ ಕೆತ್ತಿದುದು !

ಗನೇ :— ಬಾರಣ

ಕೇಳಿಲ್ಲ ಅಮ್ಮ ಕೂಗುವಳು.

[ಹೊರಡುವರು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೂವನ್ನೂ ಸಾಲಿ
ಗ್ರಾಮವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು]
(ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೨

[ದುಷ್ಠಬುದ್ಧಿಯ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು
ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು.]

ದುಷ್ಠ :— ಈ ಕುಂತಳೇಂದ್ರಂಗೆ ಸುತರಿಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಮನೆ
ಗೇಕಾಧಿಪತ್ಯವಾಗಿದ್ದವುದು. ಮುಂದಿವಂ
ಭೂಕಾಂತನಾದವಂ ಗಡ ! ವಿಪ್ರರೆಂದ ನುಡಿ
ತಪ್ಪದದು ! ಎನ್ನಾತ್ಮಜರ್ಗ ಜೇಕಾದ
ಸಂಸದಂ ಬಯಲಾಗಿ ಪೋದವುದೇ ? ಗಾಲವನು
ಎನೆಂದ ! ದುಷ್ಠಬುದ್ಧಿಯ ನಾಮವಸ್ವರ್ಥ
ವಾಗದಿರೆ ಎನ್ನ ಬಾಳಿದು ವೃಥಾ ! ಎನ್ನಿಳಿಗೆ,
ಎನ್ನಾತ್ಮಜರ್ಗ ಮುಡುಪಾದ ಈ ಪೊಳಲಿಗೆ
ಅವನೊಡೆಯನಾಗುವನೆ. ಇಲ್ಲ, ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ !
ವಿಪ್ರನಾಡಿದ ಮಾತು ಪುನಿಯಪ್ಪುವಂತೆನಗಿ
ಚಾಂಡಾಲರಿಂದಾ ತರಳನಂ ಕೊಲ್ಲಿವೆಂ !
ಅರಸುಗುವರಿಯನೆನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗ ಮದನಂಗೆ
ಕೈಹಿಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟುವೆನವಗೆ. ಕಿಂಕರನು
ಕಳುಕರಿಸ್ತೇಕಿನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲೊಳಿಹ
ಕಂಟಕವ ಕಿತ್ತಹೊರತೆನೆಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ.

ಎನ್ನ ಬಾಳಿನ ಶಾಂತಿ ಬಾಲಕನ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ

ಮಲಗಿಹುದು. [ಮದನ ವಿಷಯೆ ಬರುವರು]

ಮದನ :— ಅವ್ವಾ, ಆ ಬಾಲಕನು ಯಾರು ?

ವಿಷಯೆ :— ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾಡುವವರಾರಲ್ಲ. ಅವನಿದ್ದ
ರಾಟವಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿತ್ತವ್ವಾ. ಕರೆದವನ.

ದುಷ್ಠ :— (ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು) ಕರೆಸುವೆನು ತಾಳಮ್ಮ
[ಎನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿಯೆ.]

[ದುಷ್ಠಬುದ್ಧಿಯ ಹೆಂಡತಿ ತಾರಕಾಕ್ಷಿಯು ಬಂದು]

ತಾರ :— ಕರ್ಣನಂ ಮಿಾರಿಹಳು ದಾನದಲಿ, ವಿಷಯೆ
ಇಂದೊಂದು ರನ್ನದಲರನು ಯಾರಿಗೋ ಕೊಟ್ಟು
ಬಂದಿಹಳು !

ವಿಷಯೆ :— ಯಾರಿಗಿಲ್ಲವ್ವಾ ಅವನಿಗೇ !

ನೀಕರೆದು ದಾರಿಯಲಿ ಮಾತನಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ

ಅವನಿಗೇ ?

ತಾರಾ :— ಮುಂದವನೆ ಗಂಡನಾಗುವನೇನೊ

ನನಗೆ ?

ದುಷ್ಠ :—ಕೇಳಿದೆಯ ತಾರಾ ಪುರೋಹಿತನು
ಪೇಳ್ವುದನು ? ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸ ಬೇಸಿಗನು
ಮುಂದೆಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ದೂರೆಯಪ್ಪನಂತೆ.

ತಾರಾ :—ಸರಿ, ಗಾಲವನ ಮಾತು. ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳ ಕಾಲ
ವೆಂದರಿತನೇನವನು ?

ದುಷ್ಠ :— ತಪ್ಪುವದೆ ಹೇಳು
ವಿಪ್ರರೆಂದಾಮಾತು. ಗಾಲವನು ಪ್ರಾಕೃತನೆ ?

ತಾರಾ :—ಅವನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತಾದರೇನನುಗೆ ?

ದುಷ್ಠ :—ಯೋಚಿಸಾಡುವೆ ನನು ? ಬಹುದೂರವಿಹುದೆನ್ನ
ನೋಟ. ಹೆಂಗಸು ನೀನು ! ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ?
ಈ ಕುಂತಳೇಂದ್ರಂಗೆ ಸುತರಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಗ
ಮದನಂಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಂ ಮಾಡಿ
ಆರಗುವರಿಯಂ ತಂದು ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿ
ಆತನ ರಸಾಗಬೇಕೆಂಬಾಸೆ ಎನಗಿಹುದು
ನನ್ನ ನಿನೊಳಗಿರಲಿ ಬಯಲಾಗದಿರಲಿ ಇದು.
ಅದಕೆ ಬೇಕಾದೆಲ್ಲ ಯತ್ನಗಳ ನೆನಗುವೆನು.
ನರಕವಾದರು ಸರಿಯೆ ಈಜುವೆನು ಪೂಜ್ಯಯಿದು !
ಹಿಂದಿನಿಂದಿಲ್ಲವನು ನಿನಗೊರವೆ. ಮಕ್ಕಳನು
ಕರೆದುಕೊಂಡೀಗ ನೀಹೊರಡು. ಗುಟ್ಟಾದ
ಕಜ್ಜ ವಿಹುದನೆಗೆ. [ಮಾತನಾಡದೆ ಅವರು ಹೊರಡುವರು)

ನೆತ್ತರಿಗೆ ಹಸಿದಿಹನು

ಬಾಲನಾದೊಡೆ ಎನು ? ಜೇಳು ಮರಿಯಾದೊಡೇಂ ?
ಅಳ್ಳಿರಿದಪ್ಪಿದೊಡೆ ಕಜ್ಜದೇ ? ಹುಲಿ ಹಸುಳೆ ಎಂದು
ಹಾಲೂಡಿ ಸಾಕಿದರೆ ವಿಶ್ವಾಸಿಯಾಗುವುದೆ ?
ಬೆಳೆವ ಮುಳ್ಳನು ಮೊಳೆಯುವಾಗಲೇ ಮುರಿಯುವುದು
ಮತಿವಂತರಿಗೆ ಲೇಸು ! [ಕಾಕರನು ಮೂವರು ಚಾಂಡಾ
ಲರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು]

ಏಕಿಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಯ್ತು !

ನಿಮ್ಮ ಮೈ ಕೈಗಳಲಿ ನೆತ್ತರಿನ ಕಲೆಯೇನು ?

ಭೀಷಣ :—ಸೆರೆಹಿಡಿದ ಬೇಹುಗಾರನನೀಗಲೇ ಕೊಂದು
ಬಂದಿಹವು. ಕೈ ತೊಳೆಯಲೂ ಕೂಡ ಸಮಯ
ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೇನು ತಮ್ಮಾಜ್ಞೆ ?

ದುಷ್ಠ :— (ಕಿಂಕನಿರಗೆ) ಕಿಂಕರಾ
ಆಡೆನಡೆ. (ಅವನು ಹೋಗುವನು) ಭೀಷಣಾ ಬಳಿಗೆ ಬಾ
ಇಂದೊಂದು
ಕೊಲೆಯಾಗಬೇಕು. ಆಯಾಸದ ಕೊಲೆಯಲ್ಲ.
ಬಲಿಯ ಮಿಗವಾಗುವನು ಬಾಲಕನು.

ಭೀಷಣ :— ಅದಕೇನು

ಮಾಸಾವು. ಬೆಸಸಿದೊಡೆ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡಿದಂತೆ.

ಯಾರವನು ? ಎಲ್ಲಿಹನು ?

ದುಷ್ಠ :— ತಂದೆತಾಯಿಲ್ಲದೇ
ಬೀದಿಗಳಲಿಲೆಯುತಿದು ಬೇಸಿಗನು.

ಭೀಷಣ :— ಯಾವ
ಆಪರಾಧ ?

ದುಷ್ಠ :—ನಿನಗೇಕೆ ಆ ಚಿಂತೆ. ನೇವಕರು
ಬೇಕು ಬೇಡನ್ನದೆ ಕಾರ್ಯಕನುವಾಗಬೇಕು.

“ ಹೇಳುವುದಕವರಲ್ಲ ! ಕೇಳುವುದಕವರಲ್ಲ ;
ಮಾಡಿ ಮಾಡುವುದಕವರು !” ತಿಳಿಯಿತೇ ಭೀಷಣ ;

ಭೀಷಣ :—ತಪ್ಪಾಯ್ತು ನನ್ನೊಡೆಯ.

ದುಷ್ಠ :—ಈ ಪುರದ ಬೀದಿಯೊಂದೊಳೋರ್ವ ಮುದುಕಿಯ
ಕೂಡಿ

ವಾಸಿಸುವನೋರ್ವ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿಹ ತರಳಂ
ಹೊಸಬರವರಿಗೈತಂದು ಬಹು ಕಾಲವಾ
ನಿಲ್ಲ. ನೀವವರ ನೆಲೆಯರಿತು ಮುದುಕಿಯಂ
ಕೊಂದಿಲ್ಲಿ ಕಾನನಾಂತರದೊಳಾತರಳನಂ
ಸಂಹರಿಸಿ ಕುರುಪು ತಂದನಗೆ ತೋರುವುದು
ಯಾರರಿಯದಂತೆ ;

ಭೀಷಣ :— ಕುಂದಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೊಲೆ
ಮಾಡುವೆವು

ದುಷ್ಠ :— ತರಳನಂದವಕಂಡು ಎದೆಗರಗ
ಬೇಡಿ.

ಭೀಷಣ :—ಎದೆಗರುಗುವುದೆ ? ಮರುಕವೆಂಬುದನರಿಯೆ.

ದುಷ್ಠ :—ರೋದನಕೆ ಮರುಳಾಗಬೇಡಿ.

ಭೀಷಣ :— ರೋದನವ

ಕೇಳಿಕೇಳೆಮ್ಮ ಕರ್ಣಗಳು ಕಿವುಡಾಗಿ
ಹೋಗಿಹವು ; (ಕಟುಕರು ಹೋಗುವರು)

ದುಷ್ಠ :—ನೆತ್ತರಿನ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಅರೆವಾಸಿ
ಈಜುವನು, ಹಿಂಜರಿವುದೇಕಿನ್ನು. ತೀರವನು
ನೇರುವನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಡುವೆ ಮುಳುಗುವನು !
(ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೩

[ಕುಂತಳನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಗುಡಿಸಲು. ದಾದಿಯೊ
ಬ್ಬಳು ಸರಳುತ್ತು ಮಲಗಿಹಳು. ಅವಳ ಬಳಿ ಹೆಂಗಸೊ
ಬ್ಬಳು ಕುಳಿತಿಹಳು]

ಹೆಂಗಸು :—ಆಮೇಲೆ ?

ದಾದಿ :— ಕೇರಳವಸರಿನೃಪರು ಮುತ್ತಿದರು.

ದೊರೆಯು ರಣರಂಗದಲಿ ಕಾದಾಡಿ ಮಿತ್ತುವಿಗೆ
ತುತ್ತಾದೆ. ಮೇಧಾವಿ ಎಂಬವನ ಪತಿವ್ರತೆಯು,
ಈ ಬಾಲಕನ ತಾಯಿ, ಸಹಗಮನವೆಸಗಿದಳು.
ಅರಿಗಳವ ಹರಿಸಾಳುತಿಹರಾ ಧರಿತ್ರಿಯಂ |
ಆರಸುಗುವರನ ಕೊಲ್ಲಲೆಂದರಿಸಿದರು; ಎಲ್ಲಿಯುಂ
ದೂತರನ್ನಟ್ಟಿದರು. ನಾನಾಗ ಬಾಲಕನ ತೊಟ್ಟಿಲನು
ಹೊತ್ತುಕೊಂಡವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆಲೆದು
ಅನ್ನವೆಲ್ಲದೆ ಹಗಲಿರಲು ತಿರುಗಿ ಕಟ್ಟಕಡೆ
ಗೀ ನಗರಿಗೈತಂದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ತಿರು
ಬಾಲಕನ ಸಲಹಿದನು. ನನಗಾತನೇ ಇಗ್ಗು !
ನನಗಾತನೇ ಹೃದಯ ! ನನಗಾತನೇ ಜೀವ !
ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗುವೆನು. ಇನ್ನವನ ರಕ್ಷಣೆಯ
ಭಾರ ಇದುವರಗೆ ಸಲಹಿದ ಹರಿಯಮೇಲಿರುದು !

[ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವಳು]

ಕಿಂಗಸು :—ಅಳುವುದೇಕಮ್ಮ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಾಯುವನು.
ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಲಹಿದವನೇ ಹೇಳು ?
ಅಲ್ಲದೇ ಬಾಲಕನು ಹರಿಭಕ್ತನೆಂದೊರೆದೆ.
ಭಕ್ತರಂ ಪೊರೆಯುವುದೆ ತಿರುಪತಿಯ ತೀರ !

ದಾದಿ :—ತಂಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟವ ಸಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸಿದೆ ಮಗುವ
ಇಡೆ ತೊಟ್ಟಿಲಿಲ್ಲಾಡಿಸುವರಲ್ಲಿ ; ತೊಡಿಸಿ ಪೊಂ
ದೊಡಿಗೆಯಿಲ್ಲರೆ ನಿಳಯಮಿಲ್ಲ ; ಪಿಡದಿರವ ನೀ
ಕುರ್ವಾಲ್ಮಳೆಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲ ; ಮುದ್ದಿಸುವ
ತಾಯ್ತಂದೆಯರುಮಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡೆನ್ನ
ಕಣ್ಣೊಡೆಯದೇ ಎಂದು ಎದ ಬೇಯುತ್ತಿತ್ತು.
ಮೊಳೆವಲ್ಲುಗುವ ಜೊಲ್ಲು, ದಟ್ಟಕಡಿ, ತೊದಲನುಡಿ,
ತೊಳ ತೊಳಗುತಿಕ ಸೊಬಗು, ಮೆರೆವನೆಗೆ ಮೊಗದ ಬಗೆ
ಪೊಳೆವ ಕಣ್ಣೆಸುವ ನುಣ್ಣು ದಪಿಸಣೆ, ಜಿಲ್ಲಪಣೆ,
ಮೊದಲಾದ ಸೊಬಗಿಂದ ಸೊಗಯಿಸುವ, ಮೆರೆಯುತಿಕ
ಬಾಲಕನ ಲೀಲೆಯಂ ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದನೊಮ್ಮೆ ;
ಲಾಲನೆಗಳೆಲ್ಲೆಂದಳುತ್ತ ಮರುಗಿದನೊಮ್ಮೆ !
ಶ್ರೀಹಂ ! ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ! ಮಾಧವಾ ! ಮುರಹರ !
ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ವಿನಒಂಧು, ಬಾಲಕನ
ಕಾಪಾಡು ! ತೆರಳುವೆನು ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು !
ನೀರಡಿಕೆಯಾಗುತಿದೆ, ತಂಗಿ, ಬಾಯಾರಿ
ಗುಟಲೊಗುತ್ತಿರುದು. ನಾನಿನ್ನು ಬಹುಕಾಲ
ಬದುಕೆ.

[ಕೊಟ್ಟಿ ನೀರ್ಕುಡಿದು. ಬಿಸುಮಯ್ದು]
ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗುವೆಲ್ಲೆ ?

ಕಿಂಗಸು :—ಹೊರಗೆಲ್ಲೆಯೋ ಅಟವಾಡಲು ಹೋಗಿಹನು.

ಹುಡುಕಿ ನಾ ಕಳುಹಿಸುವೆ. (ಹೊರಡುವಳು)

ದಾದಿ :—

ಕಂದಾ ! ಎನ್ನ

ಜೀವದಾನಂದ ! ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? ಜೀಗ ಬಾ !
ಕಡೆಯಸಲ ನಿನ್ನ ಸಿರಿಮೊಗವ ನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಿವೆ.
ಕಡೆಯಸಲ ನಿನ್ನ ನುಗ್ಗದ ಪ ಮುದ್ದಿಸಿ ಮಾಡಿವೆ.
ಕಣ್ಣಂಬ ಕಡೆಯಸಲ ನಿನ್ನನವಲೋಕಿಸುವೆ !
ಇದುವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ದಾರಿಯತೋರಿ ನಡೆಸಿದುದು
ನೇಸರಿನ ಬೆಳಕಲ್ಲ, ಮಗುವೆ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆಳಕು !
ಎನಗುಸಿರಿ ನೀಡಿದುದು ಸಂಚರಿಸ ಎಲ್ಲರಲ್ಲ,
ನಿನ್ನಸಿರು ಮುದ್ದು ಮಗು ! ಇದುವರೆಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ
ಎನಗೆ ನೆಲವಿತ್ತುದು ತಿರಿಯಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಲೈ !
(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಓಡಿಬರುವನು)

ಬಂದೆಯಾ ಕಂದಾ ಸುಖವಾಗಿ ಆಡಿದೆಯಾ !

ಚಂದ್ರ :—ಅಜ್ಜಿ ನೀನೆನ್ನ ಕೂಗಿದೆಯಾ !

ದಾದಿ :—ನಿನಗಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ಚಂದ್ರ :—ಯಾರಿಲ್ಲ ; ಗಾಳಿ ಮರದಲಿ ಸುಳಿಯೆ

ನೀನೆನ್ನ ಕರೆದಂತೆಯಾಗುವುದು ಅಜ್ಜಿ
ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂಗಿದರು ನಿನ್ನ ನೆನಪಾಗುವುದು.

ಹೊಳೆಯಬಳಿ ನಾನಿಂತು ಸುಳಿಸುಳಿದು ಸುತ್ತಿ
ನೆಗೆನೆಗೆದು ಕಲ್ಲುಗಳ ನೊತ್ತಿ ಮೊರೆ ಮೊರೆವ
ಕೆರೆಗಳನು ಕಂಡೊಡಂ, ಕೇಳೊಡಂ ನಿನ್ನನೇ
ಕಂಡಂತೆ, ಕೇಳಂತೆಯಾಗುವುದು. ಅದೇಕೆ ಅಜ್ಜಿ ?
ನಾನೀಗ ಹೊಳೆಯ ಬಳಿ ಮರಗಳಡಿ ಕೋಗಿಲೆಯು
ನಾಲಿಸುತ ತೆರೆಗಳಾಟವನೋಡಿ ನಲಿಯುತ್ತ
ನಿಂತಿದ್ದೆ. ನೀನೆನ್ನ ಕರೆದಪೋಲಾಯ್ತು !
ಅದಕಾಗಿ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಓಡಿಬಂದೆ !

ದಾದಿ :—ಕಂದಾ ಬಳಿಗೆ ಬಾ ಕುಳಿತುಕೋ, ಶ್ರೀಹರಿಯ
ಕೃಪೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿರಲಿ ! (ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹತ್ತಿರಕುಳಿತು)

ಚಂದ್ರ :—(ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ನೋಡಮ್ಮ, ಒಟ್ಟೆಯೆಡೆ
ಮಣ್ಣಾಟವಾಡುತೀರ ಬಟ್ಟಗಲ್ಲೊಂದಿನಗೆ
ದೊರಕಿಹುದು ಸೋಜಿಗದ ಕಲ್ಲನ್ನಾ ! ರಮಣಿಯ
ವಾಗಿಹುದು. ಕತ್ತಲೆಯ ಕರಗಿಸಿರಕವ ಪೂಯ
ತೆರದಿಂದೆ ರಾಜೆವುದು.

ದಾದಿ :—(ನೋಡಿ) ಮಂಗಳದ ಸೂಚನೆಯ
ಹರಳು. ನೀನಿದನಗಲದಾವಗಲ ಪೂಜೆಗೆಯ್
ಮುರಹರನ ಬೆಂಬಲವು, ಕೃಪೆ, ಒಲವು ಎಲ್ಲ
ನಿನಗೆ ದೊರಕುವುದು

ಚಂದ್ರ :— (ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ರನ್ನದಲರಿದ ನೀನು
ನೋಡಿದೆಯಾ ಅಜ್ಜಿ.

ದಾದಿ :— (ನೋಡುತ್ತಾ) ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ಕಂದ ?

ಚಂದ್ರ :— ಬೀದಿಯೆಡೆ ನಾವಾಟವಾಡುತ್ತರೆ ಮಂತ್ರಿ ಸುತೆ
ಮಂತ್ರಿಸುತರವರ ತಂದೆಯ ಕೂಡಿ ಬಂದೆನ್ನ
ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಪೋಕು ಮುನ್ನಮದನೆನೆಗೆ
ಮಂತ್ರಿಸುತೆ, ವಿಷಯ ಎಂಬುವ ಬಾಲೆ, ನೀಡಿದಳು.

ದಾದಿ :— (ಸ್ವಗತ ಕಣ್ಣೋರಿಸುತ್ತಾ) ಹೆರರ ಬಿಕ್ಕಿಗೆ ನೀನು
ಕೈ ನೀಡುವಂತಾಯ್ತೆ

ಕೇರಳೇಂದ್ರನ ಬಸಿರನಲಿ ಬಂದು ?

ಚಂದ್ರ :— ಏಕಳುಸೆ ?

ನಾನಿದನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದು ತಪ್ಪೆ ? ಮುನ್ನವನ್ನಾ,
ಅರಿಯದೆಯೆ ಮಾಡಿದನು ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ದಾದಿ :— (ಅವನ ತಲೆ ಸವರುತ್ತಾ) ತಪ್ಪೇನು ಅದರಲ್ಲಿ
ಕಂದಾ, ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರ :— ಅವನ್ನಾ, ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಕಣ್ಣೀರು
ಕರೆಯುತ್ತಿಹೆ ; ಏಕೆಂಬುದನು ಅರಿಯೆ ! ಹೇಳೆಂದರೂ
ನೀನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂಡ ಕಂಡವರೆಲ್ಲ
ನನ್ನ ತಂದೆಯಿಗಳ ಹೆಸರ ಕೇಳುವರು ?
ಇಂದು ಮಂತ್ರಿಯು ಕೂಡ ಕೇಳಿದನು.

ದಾದಿ :— ಏನೆಂದೆ ?

ಚಂದ್ರ :— ನಾನರಿಯೆ ಎಂದೆ.

ದಾದಿ :— (ಸ್ವಗತ) ತಿಳಿಯದಿರೆ ಸೊಗಯಿರಲು
ತಿಳಿಯುವುದೆ ಮೂಢತನ. ತಿಳಿಸಿದರೆ ಕತ್ತಲೊಳು
ಮಿಂಚು ಹೊಳೆದಂತಹುದು. ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಿರಿಯು
ನಿವಗರುಗಿ ನಾನೇಕೆ ಕೊರಗಿಸಲಿ. (ಬಹಿರಂಗ)

ಕಂದಾ,

ಶ್ರೀಹರಿಯೆ ನಿನಗೆ ಪಿತ. ನಿನ್ನ ಮಾತನೆ ಕಾಯ್ದು
ಸಲಹುವನು, ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವನು, ಶ್ರೀಹರಿಯು
ನಾವಗಂ ಮರೆಯದಿರು. ಕೇಡಿಗಳ ಕೂಟದಿಂದ
ದೂರವಿರು. ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವನು ಮಾಡು.
ಸಾಧುಗಳ ಸೇವಿಸು. ಪರಹಿತವ ನೆನೆ. ಹೆರರ
ಕಿಡುಡೆಸೆಯೊಳುಬ್ಬಿರು. ಸತ್ಯವನು ಬಿಡಬೇಡ.
ಉಪಕಾರನಾಡಿದವಗುಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು
ಹೆಚ್ಚು. ಅಪಕಾರವೆಸಗಿದವ ಗುಪಕಾರ
ಮಾಡು. ಬಲದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬಹುದಾದೊಡಂ
ಒಲವಿನಿಂದಲೆ ಗೆಲ್ಲು, ಒಲವಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಪು
ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವುದು ಮಗುವೆ. ಸಾಲಮಾಡಲುಬೇಡ,

ಸಾಲನೀಡಲು ಬೇಡ. ಋಣಭಾರಕೆಣೆಯಿಲ್ಲ.

ಕೊಟ್ಟವನ ಕೆಡಿಸುವುದು, ಕೊಂಡವನ ಕೊಲ್ಲುವುದು
ಋಣಮಾರ್ಗದಿಂದೆಂದು ಹಿಂಜರಿಯಬೇಡ.

ಕೇಶಕರವಾದೊಡಂ ಅಡಿಯ ಮುಂದಿಡೆ ಸಗ್ಗ ;
ಅಡಿಯ ಹಿಂದೆಡೆ ನರಕ ; ಎಂಬುದನು ಮರೆಯದಿರು.

ನಿನ್ನಜ್ಜೆಯಾಡಿದೀ ನುಡಿಗಳನು ನಿನ್ನೇ

ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸು ಮಗುವೆ ;

ಭೂಮಿಯಲಿ ಗಣ್ಯನಾಗುವೆ ನೀನು. ಸಗ್ಗದಲ್ಲಿ

ಪುಣ್ಯವಂತರ ಗುಂಪಿನಲಿ ಮೆರೆವೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು

ಕೃಪೆಯಿರಲಿ ನಿನಗೆ. ನಾನು ಹೋಗುವೆ ನಿನ್ನ ;

ಚಂದ್ರ :— (ಕಂಬನಿಯ ಸೂಸುತ್ತಾ) ಅಜ್ಜಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತನು
ಮೀರೆ. ಒಂದನೂ

ಬಿಡದಂತೆ ಪಾಲಿಸುವೆ. ನನ್ನ ಕಂಬನಿಯಾಣೆ !

ಬಿಟ್ಟಿನ್ನ ಹೋಗದಿರು, ನಿನ್ನ ಮಾತನು ಮೀರೆ,

ಶ್ರೀಹರಿಯಮೇಲಾಣೆ. ಪೂರಮಡುವುದಾವೆಡೆಗೆ ?

ಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನು ಕಿರಿದಾದಿರು ತಂದು

ನಿನಗೀವೆ ; [ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವನು. ದಾದಿಯೂ ಅಳುವಳು]

ದಾದಿ :— ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಿರುತ್ತವೆನ
ಪರಿಚಯವು ನಿನಗಾಗುವಂತಾಯ್ತೆ ? ಕಂದಾ
ಮಾನವನು ಭೂಮಿಯಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕಿರನು.

ಮುಂದಿತನವು ಬಂದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು

ಪಾದಗಳ ಸೇರುವನು. ನಾನಿನ್ನು ಇರಲಾರೆ.

ಬಾ ಬಳಿಗೆ ಕಂದಾ ಮುಕ್ತನೊಂದನು ನೀಡು,

ಸಾವಿನಲಿ ಆ ಸೊಗದ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆನಗಿರಲಿ ;

[ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ಸೊಗದಮೇಲೆ ಮೊಗ
ಎಡುವಳು]

ಶ್ರೀಹರಿ ! ಭಗವಂತ ! ಪರಮರ ! ಪರಮಾತ್ಮ !

(ಸಾಯುವಳು)

ಚಂದ್ರ :— (ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತು, ದಾದಿಯ ಮುಖವನ್ನು
ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ)

ಅಜ್ಜಿ ! ಮಾತಾಡು. ಕತ್ತಲಾಗುವುದೆನಗೆ ಭಯ !

ಹಂತೆಯನು ಹೊತ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ಇಂದು ?

ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ನಾನು ಬಿಂಕಿಯನು ಮಾಡಲೇ ?

ನೀರು ತರಬೇಕೆನು ಹೇಳು ಅಜ್ಜಿ ! ಅಜ್ಜಿ ! [ಅಳುವನು]

[ಭೀಷಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಚಂಡಾಲರು ಬರುವರು]

ಅಜ್ಜಿ ! ಯಾರೂ ಬಂದರು ಅಜ್ಜಿ. ಅಜ್ಜಿ ;

[ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೆದರಿ ಕೂಗಿ ದಾದಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂ
ಡು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವನು]

ಭೀಷಣ :—ಹುಡುಕಿ ಸಾಕಾಯ್ತು. ಇವನಿಗೆಷ್ಟು ಅಲೆ

ಯುವುದು? ಬಾಯಿಲ್ಲಿ ಮಾರ, ಎತ್ತಿಕೋ ;

ಮಾರ :—ಇವನ ಕೊಲೆಗೆ ನಾವೇಕೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರೇ
ಸಾಕಿತ್ತು.

ಕಾಳ :—ಕೈಯುಗರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿ ಶಂದಂತೆ !

ಮಾರ :—(ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾ) ಬಲವಾಗಿ
ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ ಮದುಕಿಯನ್ನು !

ಎಳೋ ಸಾಕು. (ಎಂದು ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಈಡೆಗೆ
ಎಳೆದು ಅವನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು) ಓಹೋ
ನಮ್ಮ ರೂಪವೇ ಸಾಕು ಇವನ ಕೊಲೆಗೆ !

ಕತ್ತಿಗಳನ್ನೇಕೆ ಕೆಡಿಸುವುದು. ? (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎತ್ತಿಕೊ
ಳ್ಳವನು)

ಕಾಳ :—ಏನುಕಾಲ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೋ, ಈ ಮುದುಕಿ. ಇನ್ನೂ
ಮಲಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ
ಯೇ ಇಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆವೆಂದು ತೋ
ರುತ್ತದೆ.

ಭೀಷಣ :—ಇರಿ, ಅವಳೆದೆಯ. (ಕಾಳ ಇರಿಯುವನು)
ಚೆನ್ನಾಗಿ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ !

ಮಾರ :—ಯಾವ ಬನಕೆವನನೊಯ್ಯೋಣ ?

ಕಾಳ :—ವರ್ತಕನ ಕೊಲೆಮಾಡಿದಾವನಕ್ಕೇ ಒಯ್ಯೋಣ !

ಭೀಷಣ :—ಬೇಡ, ಮಂತ್ರಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಸೈನ್ಯಾ
ಧಿಕಾರಿಯನು ಕತ್ತರಿಸಿದವಲ್ಲಾ ಆ ಕಾಡಿಗೆ ; ಬೇಗ
ನಡೆಯಿರಿ !

ಮಾರ :—ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನಂತಿಹನು ಹುಡುಗ !

ಕಾಳ :—ಏಕೋ ಗೊಬ್ಬೆ ಕೂಗುವುದಲ್ಲ !

ಮಾರ :—ಹೌದು ಕೇಳಿಲ್ಲ ಬಳ್ಳಾರಿ ತಿದೆ ! ಅಪಶಕುನ
ಗಳಿವು. ಮಾರಾಕ ! ಚಂಡಿ ! ಚಾಮುಂಡಿ !

ಭೀಷಣ :—ಎಂಥಾ ಮೂಢರೋ ನೀವು ! ನಡೆಯಿರಿ ಬೇಗ !
[ಹೋಗುತ್ತಾ ಭೀಷಣನು ಮುಗ್ಗುರಿಸಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗು
ವನು] (ಪರದೆ ಬಿಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೪

[ಕುಂತಳನಗರಕ್ಕೆ ಅತಿದೂರವಾದ ಒಂದು ಗೊಂಡಾಕಣ್ಯ.
ಕಗ್ಗತ್ತಲು. ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ
ಮೂವರು ಚಂಡಾಲರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬನ ಕೈಲಿ ದೀವಿಗೆ
ಇದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.]

ಕಾಳ :—ನೀನು ನೋಡಿದೆಯೇನು, ಭೀಷಣ ?

ಭೀಷಣ :— ಇಲ್ಲ, ನಾನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಳ :—(ಮಾರನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ನೀನು ?

ಮಾರ :—ನನಗೇನೋ ಕಂಡಹಾಗಾಯ್ತು !

ಕಾಳ :—ನಾನು ದೀವಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ದೂ
ರದಲ್ಲಿ ದೀವಿಗೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರಾಕಾರವು
ನಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ನಡೆದು ಹೋಗುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದು ತೋರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾ
ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾರ :—ಎಂಥಾ ರೂಪ ?

ಕಾಳ :—ಒಂದು ಹೆಂಗಸಿನ ಆಕಾರವಪ್ಪಾ ! ಮುಡಿಗೆದರಿ
ಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಭೀಷಣ :—ನಾನು ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ ? ಆಗಾಗ್ಗೆ ಏನೋ
ಒಂದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎಳೆದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಿರುಗಿ
ನೋಡಿದಾಗ ಏನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆಂದೂ
ಹೀಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತು ನಾನೇನು ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ
ಹೆದರುವವನಲ್ಲವೆಂದು ಹೋಗಲಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಪೂ
ರೈಸಿಬಿಡೋಣ.

ಚಂದ್ರ :—(ಅರೆನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ) ಅಜ್ಜೇ ! ಅಜ್ಜೇ !

ಭೀಷಣ :—ಅಲ್ಲಿಗೆ ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ರಥಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಕಳು
ಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಒರಲುಬೇಡ ಜೋಕೆ !

ಚಂದ್ರ :—(ಎದ್ದು ಕೂತುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲೂ ಭಯದ
ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು)

ಶ್ರೀಹರಿ ! ಮುರಹರ ! ಕೃಷ್ಣ ! ಋಗರಾಜಗಮನ !

ಭೀಷಣ :—ಒರಲುಬೇಡವೋ, ವಾಪಿ !

ಚಂದ್ರ :—ನನ್ನನೇಕಿಲ್ಲಿಗಳತಂದಿರುವಿರಿ ?

ಮಾರ :—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಏಕೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು [ಖಡ್ಗ
ವನ್ನು ತೋರುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ಅಪ್ಪಾ ! ನಿಮಗೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆ. ನೋ
ಯಿಸದಿರನ್ನು ! ನನ್ನ ಜ್ಞೆ ಇರುವೆಡೆಗೆ ಕರಡೂಯ್ಯಿರನ್ನು

ಕಾಳ :—ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗುವೆ ಹೆದರಬೇಡ ! ಮಾರ, ಈ
ಹುಡುಗನಂಥಾ ಸುಂದರ ಪುರುಷನನ್ನು ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ
ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ಮಾರ :—ನನಗೇಕೋ ಎದೆ ಮರುಗುತಿಹುದೆವ್ವಾ !

ಭೀಷಣ :—ಸಾಕು ಬಿಡಿ, ನಿಮ್ಮ ರಸಿಕತೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇಗ
ಪೂರೈಸಿ ಹಂತಿರುಗೋಣ ಎಂದಿ ಬರುವುದೆನಗೆ !

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿ ! ಮುರಹರ ! ಕೃಷ್ಣ ! ಋಗರಾಜಗಮನ !

ಕಾಳ :—ಏ, ಬೈಯುತಿಹೆಯಾ ನಮ್ಮ ?

ಚಂದ್ರ :—ಇಲ್ಲ, ದಮ್ಮಯ್ಯ ; ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕರೆದೆ ? ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಬೇಡಿರವ್ವಾ ?
ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವೆ.

ಮಾರ :—ಕರೆ, ಕರೆ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ; ಬಂದವನು ಕಾಪಾಡಲಿ ನೋಡೋಣ. (ಫಕ್ಕನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ) ಯಾರೋ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಹೊಡೆದವರು ?

ಭೀಷಣ :—ನಿನಗೇನು ಮರುಳೋ ? ಹೆದರಿ ಸಾಯುವೆ ಯಲ್ಲಾ !

ಮಾರ :—ಇಲ್ಲ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾರೋ ಹೊಡೆದ ಹಾಗಾಯ್ತು !

ಭೀಷಣ :—ಈಗಲ್ಲ ; ಇವನ ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ ಹಾಗಾಗುವುದು.

ಮಾರ :—ನಾನೊಲ್ಲ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೇನೋ ಹೆದರಿಕೆ. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಲ್ಲಿ !

ಭೀಷಣ :—ಇಂದು ನೀನೆ ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ! ನನ್ನಾಜ್ಞೆ.

ಮಾರ :—ಕಾಳ ಕೊಲ್ಲಲಿ !

ಕಾಳ :—ನಾನೊಲ್ಲೆ. ನೀನೆ ಕೊಲ್ಲು.

ಭೀಷಣ :—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಇದೇನು ಹುಡುಗಾಟ. ಕಡಿ, ಮಾರ !
[ಮಾರನು ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ದಮ್ಮಯ್ಯ ! ಕೊಲ್ಲಬೇಡವ್ವಾ ! ತಂದೆ, ಕೊಲ್ಲಬೇಡವ್ವಾ ! ಶ್ರೀಹರಿ ! ದೀನಬಂಧು ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ! ಕೃಷ್ಣ !

ಮಾರ :—(ಎತ್ತಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು) ಏನಿದು ? ಕತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ ! ಯಾರೋ ಹಿಡಿದಂತಿಹುದು.

ಭೀಷಣ :—ತಡವೇಕೆ ? ಹೊಯ್ ! ಮಾರ, ಹೊಯ್ !

ಮಾರ :—ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ನನ್ನಿಂದಾಗದು (ಅವನು) ಆ ಹಾಳು ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಸೇವೆ ಸಾಕಿದಿಗಿ.

ಭೀಷಣ :—ಮಾರ, ನೀನಿಷ್ಟು ವೇಡಿಯೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಳ, ಮಾರನ ಕೈಲಿ ಕೊಡು ದೀವಿಗಿಯ. ಹೊಯ್ ಬೇಗ !

ಮಾರ :—(ದೀವಿಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ನನ್ನ ಮಗನ ಸೆನವಾಗುವುದು ನನಗೆ.

[ಕಾಳನು ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿ ! ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ! ಪರಮಾತ್ಮ ! ವೈಕುಂಠ !

ಕಾಳ :—ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ಕೂರಸಿಯು ಇಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾ ಮೊದಲಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ? ಬೇಡವ್ವಾ ನಮಗೀ ಕೆಲಸ ಎಂದು ! ಆ ಕೊಲೆವಾತಕ, ನೀಚ, ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ ! ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾವೇಕೆ ಕೆಡುವುದು ?

ಭೀಷಣ :—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಕೊಡು, ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯ. ಅವನೇನೋ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವನು. ಹೇಳದಂತೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಟ್ಟಿಕಟ್ಟಿ.

ಕಾಳ :—ಏನಾದರೂ ಸಾಯು ! (ಎಂದು ಬಟ್ಟಿಕಟ್ಟುವನು)
(ಭೀಷಣನು ಕತ್ತಿಯೆತ್ತಲು ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಕೈಮುಗಿಯುವನು)

ಭೀಷಣ :—ಏನಿದು ? ಇನ್ನಾದರೂ ಕತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯದು ! ಅಯ್ಯೋ ! ಆ ಹಾಳು ಕುಮಂತ್ರಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೆಟ್ಟಿವಲ್ಲಾ ! ಬಾಯ್ಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಟ್ಟಿ ಬಿಚ್ಚು, ಮಾರ.

(ಮಾರನು ಸಂತಸದಿಂದ ಬಟ್ಟಿ ಬಿಚ್ಚುವನು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಶ್ರೀಹರಿ, ಎನ್ನುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವನು. ಮಾರನು ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವನು)

ಮಾರ :—(ಎದ್ದು) ನೋಡಿದಿರಾ ಇವನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಬೆರಳುಗಳಿವೆ

ಭೀಷಣ :—ಎಲ್ಲ ? ಎಲ್ಲಿ ? (ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುವರು)

ಏನಾದರೂ ಕುರುವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರಾಯ್ತು ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗಂತೂ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಮಾರಿಯೇ ಕೊಟ್ಟಳು ! ಈ ಆರನೆಯ ಬೆರಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸೋಣ.

ಮಾರ :—ಹೌದಾದು ! (ಭೀಷಣನು ಬೆರಳನ್ನು ಸರಕ್ಕನೆ ಕೊಯ್ಯುವನು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಚೀರುವನು)

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿ ! ಮುರಹರಿ ! ವೈಕುಂಠ ! ಪರಮಾತ್ಮ ! ಅನಾಥರಕ್ಷಕ ! ದೀನಬಂಧು !

[ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯೊಂದು “ ಹೆದರದಿರು ! ಹೆದರದಿರು. ನಾನಿಹೆನು ! ಹೆದರದಿರು ! ” ಎಂದು ಕೇಳಿಸುವುದು. ಚಂಡಾಳರು ಬೆದರಿ ಓಡುವರು. ಪುನಃ ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯ ಮಧುರ ಗಾನವು ಕೇಳಿಸುವುದು.]

“ ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯಾಪಾದತೇ | ತೇಷಾಂ ಸತ್ಕಾಭಿಮುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ”

[ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು]

ದೃಶ್ಯ ೫

[ಆದೇ ಅರಣ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ. ಮರುದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಮೇಲೆ ಪುಳಿಂದರ ಪಡೆಯೊಂದು ಬೀಟಿ ಯಾಡುತ್ತ ಬರುವುದು]

ಗನೇ ಪುಳಿಂದಾ :—(ನೆಲವನ್ನು ಸರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ)

ಇದೆ ಸಂದಿ ಕದರಿದ ನೆಲಂ !

೨ನೇ :—ನೋಡಲಿದೆ ದಂತಿ ಕದಡಿದ ಕೊಳಂ !

೩ನೇ :—ತೋರಲಿದೆ ಪುಲಿಯುಗಿದ ಮೃಗದ ಮಿದುಳು !

೪ನೇ :—ಇತ್ತಲಿದೆ ಸಿಂಗಮರಗಿದಾನೆಯ ತಲೆಯ ಮುತ್ತುದರಿ ನೆತ್ತರೊಡನೆ !

೫ನೇ :—ಇದೆ ವನಮಹಿಷನುದ್ದಿಕ್ಕೊಂಡ ಮರದಿಗುಡು !

೬ನೇ :—ಇತ್ತಲಿದಕ್ಕೋ ಸಾರಂಗಮಕ್ಕಡಿಗೈದ ಪಾವು !

೪ನೇ :—ಇತ್ತಲಿದೆ ಪುಲ್ಲಿಗಳ ಪಕ್ಕೆ ! ಮೆರಿಗಳಕ್ಕೆ !

೧ನೇ :—ನಡೆ !

೨ನೇ :— ಪಜ್ಜೆವಡಿ ಪೋಗು !

೬ನೇ :— ತಡೆ ನಿಲ್ಲು !

೩ನೇ :— ಜಡಿ, ಬೊಬ್ಬೆ
ಗುಡು ! ಪೊದರೊಳಗು !

೫ನೇ :— ಕೈಗಿಡದಿರಿಸು !

೪ನೇ :— ನಿಡುಸರಳ

ತುಡು !

೧ನೇ :— ಕೆಲಕೆಸಿದಿಯದಿಪೋಡೆ ಸಾರ್ಫು !

೬ನೇ :— ತುಡುಕು ! ಮೊಗಸು ! ಅಡಗು !

೪ನೇ :— ಮರಕಡರು, ಒಡರ್ಚು !

೩ನೇ :— ಅಡಿಗಿ ಪೋಯ್ !

೧ನೇ :— ಜಡಿ, ಕೊಲನಿಡು !

೨ನೇ :— [೨, ೫, ೬ನೇ ಪುಳಿಂದರು ಓಡುವರು]

೧ನೇ :— ನಮ್ಮ ದೊರೆ, ಕುಳಿಂದಕನಲ್ಲಿ ?

೪ನೇ :— ಕುದರೆಯೇರೋಡಿದಂ

ಹರಿಣನಂ ಬೆಂಬತ್ತಿ !

೩ನೇ :— ಸಿಂಹಪೊಂದಂ ಕೊಂದಂ !

೪ನೇ :— ಪುಳಿಂದಿಯರ ಗುಂಪಲ್ಲಿ ?

೧ನೇ :— ಎಲ್ಲಿಯೋ ನಾಕಾಣೆ !

ಬಡನಡುವನಬಲೆಯರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ

ಬಂದಾರು ? ಮುಕ್ತಾಫಲಂಗಳಂ, ಗರಿಗಳಂ,

ಚಮರಿವಾಲಂಗಳಂ ಆಯುತ್ತ ಎಲ್ಲೆಹರೊ ?

೩ನೇ :—

ಪುಲಿಯೊಂದು ಹಾರೆನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು !

ನೋಡಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರೊಸರಾವ ಗಾಯ ! (ತೋರಿಸುವನು)

ನೃಪನೆಜ್ಜೆ

ಶರದಿಂದ ಮಾಡಿದುದು ! ಏನು ಕೈಚಳಕ !

೪ನೇ :—

ಹರಿಯೊಂದು ಬಾಯ್ಬರೆದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಬಂತೆನ್ನ

ಕೊಲಲೆಂದು, ಕೊಡಲಿಯಿಂದಿಕ್ಕಿದೆಂ. ಕತ್ತರಿಸಿ

ಬಿತ್ತಳೆಗೆ. ಈ ದಿನದ ಬೇಟೆಯೇ ಬೇಂಟೆ !

೧ನೇ :— ಬೇಂಟೆಯೇ ಬಿನದಂಗಳರಸತ್ತೆ ?

[ಒಳಗಿನಿಂದ "ಪುಲಿ ! ಪುಲಿ ! ಸತ್ತೆಂ ! ಸತ್ತೆಂ!" ಎಂಬ

ಕೂಗು-ಜಡಿ, ಬಡಿ, ಪೊಡೆ ಎಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬರುವುವು]

೪ನೇ :— ಏನದಾ ಸದ್ದು ?

೩ನೇ :— ಅವನೋ ಪುಲಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದಂ !

೧ನೇ :— ಮರುಪುಟ್ಟಿನಲ್ಲವಗೆ ದೊರಕುವುದು ದೊರೆತನಂ !

(೬ನೇ ಪುಳಿಂದನು ಓಡಿಬರುವನು)

೬ನೇ :— ಇಲ್ಲೇನು ಮಾಡುವಿರಿ ? ನರಸನಳದಂ

ಪುಲಿಯಿಂದ ; ತಿಮ್ಮನಿದದಂ ಕೊಂದ

ದೊಡ್ಡ ಪುಲಿ ! ಬೇಗ ಬನ್ನಿ ! ಓಡಿ ಬನ್ನಿ !

ನಮ್ಮರಸನನ್ನರಸಿ ಬೇಡಿಂಗ ತಿರಳೋಣ !

[ಎಲ್ಲರೂ ಓಡುವರು. ಸರದೆ ಬೀಳುವುದು]

ದೃಶ್ಯ ೬

[ಅರಣ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪುಳಂದಿ
ಯರ ಗುಂಪು ಬರುವುದು]

೧ನೇ ಪುಳಂದ :—(ನೆಲದ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಓಡುತ್ತಾ) ನೋಡಿಲ್ಲಿ, ಕರಿಯ ಕುಂಬಸಳದ ಮುಕ್ತಾಫಲಾಳಿ (ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಆಯ್ದು ತುಂಬುವರು)

೨ನೇ ಪುಳಂದ :—ಎನಿತಾನೆ ನಿನಗೆ ! ಕೀಳ್ವಗೆಯ ಹೆಣ್ಣು !

೩ನೇ :—ನೀನಾರ್ಗಿ ಕೇಳುವಳೆ !

೪ನೇ :— ನೋಡಿಲ್ಲಿ ! ಬರುಹಿಗಳ

ಗರಿಗಳಿಹವಲ್ಲಿ ! ಬನ್ನಿ ಬೇಗಾಯೋಣ !

ಗಂಡಸರ ಗುಂಪಲ್ಲಿಹದೊ ಎನೊ. ಬೇಗವರ

ಸೇರೋಣ !

೧ನೇ :— ನಿನಗೆನಿತು ಮೃಗಸಾರ ಮೃತ್ತಿಕೆಯು

ನಿಕ್ಕಿಯದೆ ?

೪ನೇ :— ಒಂದು ಕುಡಿಕೆಯ ತುಂಬ !

೧ನೇ :— ನೃಪ ಪತ್ನಿ

ಬೆಸಸಿಹಳು ತನಗಿನಿತು ಬೇಕೆಂದು !

೩ನೇ :— ಹೂವುಗಳು

ಬೇಕಂತೆ. ಯಾವುದೋ ವ್ರತವಂತೆ

೨ನೇ :—ಪೌಭಾಗ್ಯವೇನಿದ್ದರೇನಂತೆ, ಸುತರಲ್ಲಿ.

ನೀರಿದಕಾಸಾರಕರವಂದಮಿಲ್ಲದೊಡೆ

ತಾರಕೆಗಳಿದ ಗಗನಕೆ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದೊಡೆ

ಚಾರುಯಾವನಮಿದ ಪೆಣ್ಣಿನಿಯನಿಲ್ಲದೊಡೆ

ಸನ್ನತ ಪ್ರಜೆಗಳೆಂ ರಮಣಿಯಮಾರ್ಗಪ

ಧಾರಣೆಗೆ ಧರ್ಮದರನಿಲ್ಲದೊಡೆ, ಸಿರಿಯಿದು

ದಾರವಂಶಕೆ ಕುವರನಿಲ್ಲದೊಡೆ ಮರದವು !

೪ನೇ :—ಪುತ್ರವತಿಯಹುದು ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯ ಮೈ

ಸಲೆ ಪೆಣ್ಣೆ ! ಮುನ್ನೆತಾಂ ನೋಂತುದಲ್ಲವ ಬಂದೆ

ಬಯಸಿದೊಡೆ ಬಗದವು ತಾಯಾಗುವ ಪುಣ್ಯ ?

೨ನೇ :— ಪುತ್ರನೋರ್ವನ ಪಡೆಯಲೆಂದೇ ವ್ರತವ ಕೈ
ಕೊಂಡಿಹಳು. ಅದಕಾಗಿ ಫಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ತರಲು
ಬೆಸಸಿದಳು.

೧ನೇ :— ಮೇಧಾವಿನಿಯು ನಮ್ಮ ಮಾರಾಣೆ
ಆಕೆಗೆಂದಾಗುವುದೊ ಶುಭದ ಪುತ್ರೋತ್ಸವಂ
ಅಂದೆಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯಕಣೆಯಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದ
ಹೊಗಳನು ಕುಯ್ಯವಳಿಗೊಯ್ಯೋಣ ! ಸಂಪಗೆಯ
ನಾ ಕೊಯ್ಯೆ !

೨ನೇ :— ಸುರಗಿಯಂ ನಾಕೊಯ್ಯೆ !

೩ನೇ :— ಕೇದಗೆಯ
ನಾನು !

೪ನೇ :— ನಾನೆಲ್ಲವಂ ಕೊಯ್ಯೆ !

೧ನೇ :— ತಂಗಿ, ನೋಡಲ್ಲ !
ಮಿಂಚಿನೋಟವ ಮುಂಚೆ ಹಾರುತಿಹ ಹರಿಣನಂ
ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಯೋಡುತಿಹ ನೋರ್ವ ಬೇಂಟೆಗಾರಂ
(ಎಲ್ಲರೂ ಎಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡುವರು)

೩ನೇ :— ನಮ್ಮ ದೊರೆಯವನು !

೨ನೇ :— ಅವನಲ್ಲದಿನ್ನಾರು
ಜಿಂಕೆಯಂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಯೋಡುವರು ?

೪ನೇ :— ನೋಡಕ್ಕು !
ಮೆರೆಯೆಂತು ಕೊಂಕುಗೊರಲಂ ಗೆಯ್ದು ಹಿಂತಿರುಗಿ
ನೋಡುತ್ತ ಹಾರುತಿದೆ !

೩ನೇ :— ಆಹಾ ! ಅದರದಿಗಳೆಯಮೇ
ಅರದಂತೆ ಜಲಮಿತಿ.

೧ನೇ :— ನಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗುತಿದೆ
ಸಾರಂಗ !

೨ನೇ :— ನೋಡದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೊಲ್ಲ ನೊರೆ
ಸುರಿಯುತಿದೆ.

೪ನೇ :— ನೋಡದರ ಆಳ್ವೆಯೆಂತುಬ್ಬುತಿದೆ !
ತಗ್ಗುತಿದೆ ! ಕಣ್ಣೆಂತು ಜಲಮಿತಿವೆ ಭಯದಿಂದ !

೩ನೇ :— ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದನು ಕುಳಿಂದಕ ನೃಪ !
ಬಿಲ್ಲಿನೊಳು ಬಾಣವಂ ಹೂಡಿದನದೆಂತು ?

[ಕುಳಿಂದಕನು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಂ ಪಿಡಿದು ಓಡಿಬರುವನು]

ಕುಳಿಂದ :— ಎಲ್ಲಡಗಿತಾ ಜಿಂಕೆ ? ಎಷ್ಟಲಗ ಲೆಕ್ಕವದೆ
ಮರೆಯಾಯ್ತೆ ಕಂಗಳಿಗೆ ? ನಾಲ್ಕೈದು ಹರಿಹಾರ

ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದುದು ಬರಿಯಾಯ್ತೆ ?

[ಪುಳಿದಿಯರನ್ನ ಕಂಡು]

ಎಲ್ಲರಿಗಿ

ತಾಜಿಂಕೆ. ಕಂಡಿರೇ ನೀವು ?

೧ನೇ :— (ಕೈ ತೋರಿಸಿ) ಈ ದಿಕ್ಕು

ನಲ್ಲೊಡಿತತೆ ವೇಗದಿಂದ. ಮೈಯಿಂದ

ನೆತ್ತರಿಳೆಯುತಲಿತ್ತು !

ಕುಳಿಂದಕ :— ಇರಲಿ, ನೋಡುವನು !

[ಓಡುವನು]

೨ನೇ ಪುಳಿಂದ :—

ಎರಳೆಯನ್ನರಿಯದೇ ಬಿಡುವನೆಂದರಿತಹೆಯಾ ?

ಹಿಡಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊಕ್ಕರೂ ಬಿಡನು !

೪ನೇ :— ಬನ್ನಿ, ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ! ಚುರುಕಾಗಿ ಹೋಗೋಣ !

೩ನೇ :— ಓಡಲೇಂ ಸೇಂ ಗಂಡೇ ?

೨ನೇ :— ಗಂಡಸರ ಮಾರಿಹಳು

ಅವಳು !

೪ನೇ :— ಸಾಕು, ಬಿಡಿ, ಬನ್ನಿ ಬೇಗ ! (ತೆರಳುವರು)

[ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು]

ದೃಶ್ಯ ೭

[ಅರಣ್ಯ. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಕಾಲ್ಪೆರಳ ನೋವಿನಿಂದ ಆಳು
ತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವನು]

ಚಂದ್ರ :—

ಜಯ ಚತುರ್ಮುಖ ಜನಕ, ಜಯ ಚಾರುಚರಿತ್ರ,
ಜಯ ಚಿದಾನಂದ, ಜಯ ಚೇರಾಂಬರಚ್ಚೇಯ,
ಜಯ ಜಯಚ್ಯುತಿ ದೂರ ಜಯ ಚೂಡಬರ್ಹ ಶೋಭಿತ
ಜೊತನ ಸ್ವರೂಪ,

ಜಯ ಜೈದ್ರಮಂದನ, ಜಯ ಜೊಂದಿತಾಬಿಳಲೋಕ
ಜಯ ಚೌರೈಕ್ಕತ ತಿಲ ಜಯ ಚಂಡತಿತ ಕಿರಣ
ಜಯ ಚಕ್ರಧರ ಕೃಪಾಕರ ಕೃಷ್ಣ ಕಮಲಾಕ್ಷ
ಬಿಡಿಸೆನ್ನ ನೋವಿನಿಂದ !

ಜೇಯ, ಜಗದಂತರಾತ್ಮಕ, ಸರ್ವಜೈತನ್ಯ,
ಜೇಯ, ಶುಭಾದ್ವಯ, ನಿರಂಜನ, ನಿರಾವರಣ,
ಜೇಯ, ನಿನ್ನೊಳಗೀ ಸಮಸ್ತ ಮಧ್ಯಸ್ತಮಾಗಿದೆ
ನೀನೆ ಸತ್ಪರೂಪ,

ಜೇಯ, ನಾರಾಯಣ, ಮುಕುಂದ, ಮಾಧವ, ಕೃಷ್ಣ,
ಜೇಯ, ಚಕ್ರಿಯ ಪಿತವಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಲ
ಜೇಯ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆ ಬಿಡಿಸೆನ್ನ
ನೋವಿನಿಂದ !

ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿನಿನ್ನಾರು ಗತಿಯನಗೆ,

ಮತಿಯಾರು, ದಿಸೆಯಾರು ! ಕಾಪಾಡು ! ಕಾಪಾಡು !

[ಮರವಟ್ಟು ಮಲಗುವನು]

[ಕುಳಿಂದಕನು ಬರುವನು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಕಿವಿ ಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವನು]

ಕುಳಿಂದಕ :—

ಏನು ಸದ್ದದು ನಾನು ಕೇಳಿದುದು ! ನೋವಿನಲಿ
ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಕರೆೆಯಂತಿತ್ತು ! ಮುದ್ದಿ ನಾ ಸದ್ದು
ಮೃಧುಮದುರವಾಗಿತ್ತು ! ಕಾಡುಪಾಲಾದ
ಕೋಮಲೆಯ ಕೂಗಿನಂತಿತ್ತು ! ಭ್ರಾಂತಿಯೋ ? ನಜವೋ ?

(ಸುತ್ತ ನೋಡಿ)

ಈ ವನದ ಸಂಭ್ರಮವೋ, ವೈಭವವೋ, ಬೆಡಗೊ,
ವೈಯಾರ ಬಿಂಕಗಳೊ, ನೋಡಿದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ
ಪೊಂದೊಡಿಗೆಗಳ ಸುಟ್ಟ ಮದುಮಗಳ ತೆರದಿಂದ
ಶೋಭಿವುದು ! ಏನತುಳಿ ಶಾಂತ ! ರಿಸಿಗಳಿವು
ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಂಗಳಂ ಮೀರಿದುದು. ಇಲ್ಲಾವ
ರಿಸಿಬಸದಿ ಇರುವುದನು ನಾನರಿಯೆನಲ್ಲಾ !
ತಳಿತ ಹಸುರಿನ ನಡುವೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹ ಕೆಂವೆಲರು
ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಿಂದಾಗುವ ನಾಲಗೆಗಳಂತಿವು !
ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕೆಯೊ ವೇದಘೋಷವ ಹೋಲು
ತಿಹುದು. ಕೋಗಿಲೆಯ ನಿಡುಸರವೂ ಮಾನಸಿಜನ
ಕಹಳೆಯಂತಿಹುದು ! ಈ ತೆರದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ
ಮಾವನಕ್ಕೇಕಾಯ್ತು ? ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಂಗಳಲಿ
ತೋರ್ಪಜ್ಜರಿಯ ನೋಟಗಳೆ ಎನಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ !
ಕಾಡಾನೆಗಳೇಸರಿಗಳ ಮೇಕೆಗಳೆ ಮೊಲೆ
ಯೊಡುವುವು. ಪಾವು ಮುಂಗುಲಿಗಳೊಡಗೊಡುವುವು
ಮುಷಕಂ ಮಾರ್ಜಾಲಮಂ, ಮೊಲಂ ತೋಳಿನಂ
ಕಾಡುವುವು, ಮೇವುಗಳ ಬೇಡುವುವು ! ಸಾಕ್ಷಿಕರ
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರೆ ಜಾತಿ ಪೈರಂಗಳಂ
ನೀಗುವವೆ ಮೃಗಗಣಂ ! ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವನೋ
ಬಳಿಯೊಳಿಹಂ ! ಅದೊಡಂ ಕಣ್ಣಾವ ಎಲೆವನೆಯು
ಮೈದೋರಿದಿಹುದು ! ತಾಪಸರ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ !
ಮೃಗಲವನುಟ್ಟ ಮುನಿವಧುಗಳಂ ನಟುಗಳಂ
ಶ್ರುತಿಘೋಷ ಹೋಮಧೂಮಂಗಳಂ ನಾಕಾಣೆ !
ಈ ಸಂಭ್ರಮದ ಮಧ್ಯೆ ದುಃಖಸೂಚನೆ ಇದೇಂ ?
ನೆಳೆಗೊಂಬಿನಲ್ಲಡೆಗೆ ಬಗ್ಗಿಸುವ ಕೋಗಿಲೆಯ
ನುಣ್ಣರದಿ ರೋಧನದ ಮೆಲ್ಲಲಿಯು ಸಂಗಮಿಸಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ! ಎಲೆಲಿ ಕೋಗಿಲೆ ಯಾವ ದುಃಖಾಗ್ನಿ
ನಿನ್ನೆದೆಯ ಒನವನಾವರಿಸಿಹುದು ! ತಳಿದಿದು
ಜೋಲುತಿಹ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಬಸಿಯುತ್ತಿಹ
ಇಬ್ಬನಿಯು ನೋವಿಂದ ಬನದೇವಿ ಸೂಸುತಿಹ

ಕಂಬನಿಗಳಂತಿಹುದು ! ಎಲೆ ನೋಗೆ ನವಿಲೆ
ನಿನ್ನ ಸ್ವತ್ಯದೊಳೆಕೆ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಹವು ?
ಈ ಎಡೆಯೊಳೆನಿಂತು ಮಿಗವಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪು ?
ಗಿಳಿಗಳೇಕಳುವಂತೆ ಹಾಡುವುವು. ಅರಸಂಜೆ,
ಯಾವೆಡೆಗೆ ಇಂತು ಜವದಿಂದ ಹಾರುತ್ತಿಹೆ
ಹರಿಣಗಳ ಗುಂಪೆಲ್ಲಿ ಗೋಡುತಿಹ ಏಂತು ?
ದೇವನಾಜ್ಞೆಯ ಪೂತ್ತು ದೇವದೂತರ ತೆರದಿ !

(ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೋಡುವನು)

ಯಾವನೀ ಸುಕುಮಾರ ನಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಹನು !
ನೆತ್ತರೇಂ ! ಕೊಂದಿತ್ತೀತೆನ ಯಾರ ಕಾರಲಗು ?
ನೋಡಿದರೆ ರಾಜಪುತ್ರನ ತೆರದಿ ತೇಜಸ್ವಿ
ಯಾಗಿಹನು. ಇವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದಲೆ ಇಂತು
ಬನವೆಲ್ಲ ಶಾಂತಿಯಂ, ಶೋಕದಿಂ, ಬೆಡಗಿನಿಂ
ತುಂಬಿಶುಳುಕುತಿದೆ. [ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಎಚ್ಚತ್ತು]

ಚಂದ್ರ :— ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ, ಪರಮಾತ್ಮ !
ಕುಳಿಂದಕ :—ಬದುಕಿಹಂ ! [ಹೋಗಿ ಮೈದಡಿದ ಮಲನೆತ್ತಿ]

ಬಾಲಕನೆ, ಇಲ್ಲೇಕೆ ಮಲಗಿರುವೆ ?
ಶೋಕಿತವಿದೇನು ? ಅಳಬೇಡ ! ಯಾರೊಡನೆ
ನೀನಿಲ್ಲಗೈತಂದೆ

ಚಂದ್ರ :—ಕಾರೊಡಲ ಚಂಡಾಲರೇಳಿತಂದು
ಕೊಲ್ವು ಯತ್ನವಮಾಡಿ ಕಜ್ಜ ಕೈ ಗೂಡದಿರೆ
ಕಾಲ್ಬೆರಳ ಕೊಯ್ದು ಕೊಂದೂಡಿದರು ! ನೋವು !
ಕುಳಿಂದಕ :—ಹೆದರದಿರು ಬಾಲಕನೆ ! [ಸಗ್ಗಲೆಯ ನೀರಿಂದ
ಕಾಲ್ವು ದಿಯ ತೊಳೆಯುವನು) ನೀನಾರವಂ ಕಂದ ?

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಾಲಕಂ !
ಕುಳಿಂದಕ :— ನಿನ್ನ ಪಿತನಾರು ?

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ತಂದೆ.
ಕುಳಿಂದಕ :— ನೀನಾವ ಲೂರವಂ ?

ಚಂದ್ರ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ನನ್ನೂರು !
ಕುಳಿಂದಕ :—(ಸ್ವಗತ) ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದ್ರುಮಂ ಫಲಿಸಿತೇ

ಇಂದು !

ಮೇಧಾವಿನಿಯ ಬಂಜೆತನ ಯಂದು ಪೋದುದೇ !
ಕತ್ತಲೆಯ ಮನಗಿಂದು ಮಣದೀಪವಾದುದೇ !
ಬತ್ತಿದ ಸರೋವರಕೆ ನವಜಲಮೊದವಿತೇ !
ಸಂತಾನಯಿಲ್ಲದ ಕುಳಿಂದಕನ ಬಾಳ್ವೆ
ಗುತ್ತಮ ಕುಮಾರನಾದನೇ ! ಕೃಷ್ಣ ! ಕೃಷ್ಣ !
ಮೃಗಯಾವ್ಯಸನದಿಂದ ಕಾನನಕೆ ತಾಂ ಕೃಷ್ಣ
ಮೃಗದ ಕೊಡ್ಡಿದೊಡೆ ದೊರೆಕೊಂಡನೇ ಕೃಷ್ಣ

ಮೃಗಭಾವದರ್ಭಕಂ ಪಾಪ ಕಳಸಿದೊಡಾಯ್ತು ಪುಣ್ಯಂ.

ಪರಮಾತ್ಮ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯನರಿವರಾರು ?

ಮಗು, ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೇಕಾದು .

ದೆಲ್ಲವನು ನಿನಗಿತ್ತು ಪೊರೆಯುವೆನು ಶ್ರೀಹರಿಯು
ಕೃಪೆಯಿಂದ. (ತನ್ನ ತುತ್ತೂರಿಯನ್ನೊಡುವನು)

[ಪುಳಿಂದರ ಗುಂಪು ಓಡಿಬರುವುದು]

೧ ನೇ ಪುಳಿಂದ :—ಎತ್ತಣಿಂದಾಲಿಸಿದೆ ನಾದವಂ ?

೨ ನೇ :—

ಇತ್ತಣಂ !

೩ ನೇ :—ನಮ್ಮ ದೊರೆ ಯಾವಳಲಗೀಡಾದನೋ ಏನೋ ?

ಕುಳಿಂದಕ :— ಬೇಡರರಾ !

೪ ನೇ :—

ಇಲ್ಲಿಹಂ ! ಇಲ್ಲಿಹಂ !

೨ ನೇ :—(ಕುಳಿಂದಕರಿಗೆ) ನಿಮ್ಮನೇ ಆರಿಸುತ್ತ ಆಲಿದಲೆದ.
ದಣಿದವು.

೩ ನೇ :—ಯಾರೀ ಬಾಲಕಂ ? ಎಲ್ಲಿ ದೊರೆತು ?

ಕುಳಿಂದಕ :—ಬೇಡರಿರ, ಈ ಎಡೆಯ ದೊರಕಿದಂ ಬಾಲಕಂ

ತನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ನೆನೆಯದೆ ಮುರಾರಿಯಂ

ನೆನವನದರಾದವನಿಗೊಡೆಯ ನಚ್ಚುತನಾದ

ಕಾರಣಂ ಮೃತನಾಗದಡವಿಯೊಳ್ಳಿ ಎಸಿದಂ !

ಎಲ್ಲಗೆತನುಜರಂ ಕುಡುವವಂ ಕೃಷ್ಣ ನೈಸಲೆ

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಈತನೇ ಕುಮಾರಂ !

ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲರು ಚಂದನಾವತೆಗೆ ಮುಂದೋಡಿ

ಮಂಗಳದ ಸುದ್ದಿಯಿಂ ಪುರಕೆಲ್ಲ ಸಾರಿ !

ಮೇಧಾವಿನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ! ದೂರೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೋತ್ತವಂ !

ಅದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣವ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಸಂತಸದ

ಕಡಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರು ಮುಳುಗಿ ತೇಲಲಿ !

[ಇಬ್ಬರು ಪುಳಿಂದರು ಹೋಗುವರು]

ಇಂದು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೃಗಗಳೆಲ್ಲವಂ ನೀವೆ

ಕೊಂಡುಂಡು ಹಬ್ಬವಂ ಮಾಡಿ. ಬೇಡರಿರ,

ಜಂಡಾಲರೀತರಳ ನಡುವೆರಳ ಕೊಯ್ತಿದರು.

ನೋವ ಸೈರಿಸಲಾರದಳುತಹಂ. ಮದುವೆ

ನಿಮಗಾರಿಗಾದೊಡಂ ತಿಳಿದಿದೊಡದನು

ತನ್ನ

ಒಬ್ಬ ಪುಳಿಂದ :—ನಾಬಲ್ಲೆ. ಈಗಲೇ ತರುನೊಂ. (ಓಡುವಂ)

ಕುಳಿಂದಕ :—(ಒಬ್ಬ ಪುಳಿಂದನನ್ನು ಕುರಿತು) ನೀವನ

ಹೆಗಲಮೇಲೇರಿಸಿಕೊ !

[ಪುಳಿಂದನೊಬ್ಬನು ಹಗಲಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು]

(ಸರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೮

[ಚಂದ್ರನಾವತಿಯ ರಾಜಬೀದಿ. ಭೂಸುರರಿಬ್ಬರು ದಾನ
ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಂ ಪೊತ್ತು ಬರುವರು]

೧ನೇ ಭೂಸುರ :—

ಈ ಪರಿಯ ದಾನಧರ್ಮಂಗಳಂ ಹಿಂದಾರು

ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಮುಂದಾರು ಮಾಡುವರೊ ನಾನರಿಯೆ !

೨ನೇ :—

ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯನೊಂದುಳಿದು ಮತ್ತೆಲ್ಲವಂ ಕೊಟ್ಟ

ರೆಂದೆನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಕೋಶವೇ ಬರಿದಾಗು

ವನ್ನೆಗಂ ಚೆಲ್ಲಿದರು ಎತ್ತಮಂ ! ಬಡಜನರು

ಹೊರಲಾರದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜೆಲ್ಲುತ್ತ ಹೋದುದಂ

ನಾನೆ ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡಿಹಂ ! ನನ್ನಾಣೆ !

೧ನೇ :—ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲನ್ನು ಬಡಜನರ ಸುಳಿವಿರದೆ

ಹೋಗುವುದು. ಕುಂಟರಿಗೆ ಕಾಲ್ಪಂದಿದಂತೆ !

ಕುರುಡರಿಗೆ ಕಣ್ಣಂದಿದಂತೆ ಮೂಕರಿಗೆ

ಬಾಯ್ಬಂದು ಗಗವಲೆಸಿದರಂತೆ. ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ,

ಮದ್ದಿನಿಂ, ಮಂಶ್ರವಿಂ, ಗುಣವಡೆಯವಿರುಜೆಗ

ಳಿನೆತೋ ಗುಣವಾದುವಂತೆ. ದೇಶವೇ

ಜಗ್ಗುತಿದೆ ಬಂದವನು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನೆಂದು !

೨ನೇ :—ಹಂಭಕ್ತರಿಂದ್ವಿಡೆಯೊಳೇನಾಗಬಹುದು ?

[ಎದುರಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭೂಸುರನು ಬರುವನು]

೩ನೇ :—ಪಂಡಿತರೆ ಎತ್ತಂದೆ ?

೨ನೇ :—ಏನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಹೀಗೆನ್ನುವಿ ? ನೀವು

ರಾಜ್ಯದ್ವರಲಲ್ಲವೇನು ? ದೂರೆಗಿಂದು

ದಿವ್ಯ ಪುತ್ರೋತ್ಸವಂ !

೩ನೇ :— ಮೇಧಾವಿನಿಯು ಮಗನ

ಹೆತ್ತಹಳೆ ?

೧ನೇ :— ಇನ್ನೇನು ! ಹೆತ್ತಂತೆ ! ನಮ್ಮ ದೊರೆ

ಬೇಂಟೆಯು ಬಿನ್ನದಕಳಿಸಿ ಕಾನನಕೆ ಹೋದಾಗ

ಮುರಹರನನಲ್ಲದಿನ್ನರನೆನೆಯದ ಮುದ್ದು

ಮಗನೊಬ್ಬ ದೂರಕಿದನು. ನಾಮಕರಣಂ ಗೈಯ

ಲೆಂದಾವು ಹೋಗಿದ್ದ ವನರ ಮನೆಗೆ !

೨ನೇ :—

ಹೆಸರೇನು ?

೨ನೇ :— ಚಂದ್ರಹಾಸ !

೩ನೇ :— ಬಲು ಸೊಗಸು! ವಿಧಹಾಸನೆಂದೇಕೆ ?

೨ನೇ :—ಒರಿಯ ಅಂಕಿತನಾಮವೆಂದರಿಯದಿರಿ ನೀವು.

೧ನೇ :—ಪಾಂಡಿತ್ಯ ವಾರಿಧಿಯ ಮಧನದಿಂದ್ದು ಏನಿ

ಬಂದ ನವನೀತವದು !

ಒನೆ :— ಆಸ್ವರ್ಥನಾಮವೆಂತು ?

೧ನೆ :—ನಿರ್ಮಲ ಮುಖಾಂಬುಜದೊಳಿಂದುವಂ ಕಳಕಳಿಸಿ
ನಗುವನದರಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸನಾದಂ !

೨ನೆ :—ಪಸುಕೆತನದಿಂದೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದನ್ನೆಗಂ
ಬಿಸಜನಾಭನ ಭಕ್ತಿ ದೊರೆಕೊಳದ ಮನುಜರಂ
ನಸುನಗುವ ಧವಳದೊಳ್ಳಿ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ !

೧ನೆ :—ಪಸರಿಮವ ಜಸದ ಬೆಳ್ಳಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ !

೨ನೆ :—ಅಸಮನಕ್ಷಿಗನ ಕಳಂಕನತಿ ಶಾಂತನೆಂ
ಜಿನವ ಸದ್ಗುಣ ದೊಳ್ಳಿಯಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ !

೧ನೆ :—ಮಂಜುಮಹಿಮಾಸ್ವದಂ ಚಾರುವೃತ್ತಂ ಕಲಾ
ಪುಂಜಂ ಸದಾಸಭೋಗಂ ಕುವಲಯಪ್ರಿಯಂ
ರಂಜಿಸುವ ರಾಜನೆನ್ನೊಲಾದೊಡಂ ಮಿತ್ರ ತೇಜಕಳ
ವಳಿದುವಗೆಯ

ಭಂಜನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಡತನವೆಟ್ಟು ಕಂಡಿ ಪಳೆ
ವಂ ಜಗವರಿಯೆ ಪೊತ್ತನೆಂದು ಬಿಡದ ಮೃತಾರ್ಚ
ಯಂ ಜರೆದು ನಗುವನದರಿಂ ಚಂದ್ರಹಾಸನಿವಂ !

೩ ನೇ :—ಪಂಡಿತರೆ ನವನೀತಮಂ ಸವಿದು ಸಾಕಾಯ್ತು !
ನೋಡಲ್ಲ ಪುರಸಿವಾಸಿಗಳ ಗುಂಪು
ಗುಂಪಾಗಿ ಬರುತ್ತಿವರು. ಬನ್ನಿ ಹೋಗೋಣ !
(ತೆರಳುವರು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬರುವರು)

ಮೊದಲನೆಯವನು :—ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನವ್ವಾ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ
ಎಂದು ಕಾಣದ ಬೆಳಕೆ ಇಂದು ನಾಕಂಡೆ !
ಕಣ್ಣೊಟ್ಟಹಾಗಾಯ್ತು ಕಣ್ಣೆಲ್ಲದೀವಾಸಿಗೆ !

ಎರಡನೆ :—ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನರಳಿದನವ್ವಾ
ರೋಗದಿಂದ ! ಪೈದ್ಯರಾಯ್ತು, ಮದ್ದಾಯ್ತು, ಮಂತ್ರ
ವಾಯ್ತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಾದುವು ಏನಾದರೂ ವಾಸಿ
ಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು ನೋಡೊಂದೆ ಉಳಿದಿತ್ತು.
ಅವನು, ಮಾರಾಯ, ನಮ್ಮಿಳಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟದಿನವೇ
ಎಲ್ಲಾ ಗುಣವಾಯ್ತು ! ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು
ಬಾಳಲಿ ! ಎಂದೆಂದು ನಮ್ಮಿಳಿಯ ನಾಳಲೇ

ಮೂರನೆ :—ನನಗೆ ಕಾಲಿರದೆ ಬೀದಿಗಳಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಇನ್ನೇನು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹಾರುವೆನು.
ನಮ್ಮೊಡೆಯನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ
ಯೇ ಬಾಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೇಯುವೆನು !

ನಾಲ್ಕನೆ :—ಮಟ್ಟದಂದಿನಿಂದ ಮೂಕನಾಗಿದ್ದೆ. ನಾನಿನ್ನು
ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿತು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ
ವಿವ್ವಾಂಸನಾಗುವೆನು. ಒನ್ನಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ
ಎಳೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಮನಸಿಟ್ಟು ಕಲಿಸ ಮಾಡೋಣ !

[ಅವರು ತೆರಳುವರು. ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರು ಬರುವರು]

ಒಂದನೆ :—ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕದ್ದವನು ನಾನಲ್ಲವವ್ವಾ
ಸುಮ್ಮನೇ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೆನ್ನ ಇಂದೆಲ್ಲರನು
ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು.

ಎರಡನೆ :—ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಗೋಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನಾ
ಕೂಡ ?

ಒಂದನೆ :—ಇದೇನು ಹೀಗೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಲ್ಲಾ ? ಇನ್ನು
ಮುಂದೆ ನಾಡಿನ ಸೆರೆಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚುವರಂತೆ !
ತನಗೆ ತಾನೆ ಕೃತನ ಹೋಗುವುದಂತೆ ! ಪುಣ್ಯಾ
ತ್ಮನೀನಾಡಿಗೆ ಕಾಲಿಡಲು ಹುಲಿ ಮೊದಲಾದ
ಕ್ರೂರ ಜಂತುಗಳು ಕೂಡ ಸಾಧುವಾದುವಂತೆ ! ಹೀಗಿ
ರಲು ಕಳ್ಳರು ಕೊಲೆಪಾತಕರು ಮುಂದಿರುವರೆ ?

ಎರಡನೆ :—ಭಾವ, ಬಾ. ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀ ಪರಿಗೆ
ಹಣ್ಣು ಹೂಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.
ಅಕ್ಕನು ನಿನಗಾಗಿ ಕೊರಗಿಸಾಯುತ್ತಿರುವಳು. ಅವ
ಳಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಗುವುದು.

[ತೆರಳುವರು. ಏಳೆಂಟು ಜನ ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಬರುವರು]

೧ನೆ :—ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ !

ಎಲ್ಲ :—ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ !

೨ನೆ :—ನಮ್ಮೊಡೆಯನಿಗೆ ನೊಗಮಕ್ಕಳೆ !

ಎಲ್ಲ :—ನಮ್ಮೊಡೆಯನಿಗೆ ನೊಗಮಕ್ಕಳೆ !

೩ನೆ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪಯಕ್ಕೆ ! ಶುಭಮಕ್ಕಳೆ !

ಎಲ್ಲ :—ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪೆಯಕ್ಕೆ ! ಶುಭಮಕ್ಕಳೆ !

(ತೆರಳುವರು)

(ಪರದೆ ಬೀಳುವದು)

ಮಧ್ಯರಂಗಂ

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ಶಿವಿರದ ಬಳಿಯ ಒಯಲಲ್ಲಿ ವೀರಸೇನ, ರಣಸಿಂಹ ತಿರು
ಗಾಡುತ್ತಿರುವರು]

ರಣಸಿಂಹ :—ಕಾಳೆಗದ ಬಳಲಿಕೆಯ ಪರಿಹರಿಸಲೆಂಬಂತೆ
ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದೆ.

ವೀರಸೇನ :— ಶಾಂತಿಯ ಸಂಜೆ !

ಗಗನಮಣಿ ಪಶ್ಚಿಮಾಂಗನೆಯ ಬೈತಲೆಯ

ರಂಗುಮಾಣಿಕದಂತೆ ಪಡುವೆಟ್ಟದಡೆಯಲ್ಲಿ

ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂತು ಸಂಜೆನೆಣ್ಣೆಟ್ಟ ರ

ಕ್ರಾಂಬರವೊ ಎಂಬಂತೆ ಬೈಗು ಗೆಂಪೆಯುತಿದೆ !

ಬಿಚ್ಚು ವಣೆವಕ್ಕಿಗಳ ಹೃದಯಮಂ ಬೀಯಿಸುವ

ಶಣಸಿಂಹ:— ಬಹಳ ಜನ ಮಾಡಿಲ್ಲ !

ಇಂದಾದ ಕಾಳೆಗವು ಸಮಗ್ರಿಯ ಸಮರ !
ಅದರೂ ಶತ್ರುಗಳ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ
ಯಮವುರಿಯ ಸೇರಿದರು ! ಮುಖ್ಯ ದಳಪತಿಯ
ಕಾರ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ ! ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ
ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಸಂಬುಧಕ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ !

ವೀರಸೇನ:—

ನಮ್ಮ ದಳಪತಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನೇಗಿಲ್ಲಿದನು ?

ಶಣಸಿಂಹ:—

ತನ್ನ ಗುಡಾರದಲ್ಲಿಹನು. ನಾಳೆಯ ಸಮರ
ಸನ್ನಾಹವಂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲಿಹನೆಂದು ತೋರುವುದು !
ಅವನ ಮಾರಿಹ ಯೋಧನಿಹನೆಂದು ನಾನಂದೆ !
ಬಾಣಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಂದಾರಿಲ್ಲ !
ನಾನೆ ನೋಡಿದನು ! ಅವನ ಸರಳುಗಳೆಂತು
ಕಾರ್ಗಲ ಮಳೆಯಂತೆ ಅರಿಭಟರ ಮುಚ್ಚುವುವು !
ಅವನ ಕೂರಸಿಯೆಂತು ಮಂಚುವುದು ! ಅವನೊಡನೆ
ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಳೆದಿಹನು ! ಅವನೇನೆಯ
ಭತ್ತರಂ ಕಂಡಿಲ್ಲ : ಅವನೇನೆಯ ವೀರರಂ
ನೋಡಿಲ್ಲ ! ಕ್ಷಮೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನೇ ಮಾರಿಹನು !
ಎನಿತು ದೊರೆಗಳ ಗೆದ್ದ ನಾದರೂ ಒಂದೆಡೆಯು
ಕ್ರೂರನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನ್ನಣೆಯವನ ಶೀಲ !

ವೀರಸೇನ:—

ಹೌದು ! ಅವನ ನುಡಿ ಸುಭಟರೆದಿಗಾವೇಶ.
ಅವನಿರಲು ಸಾವೆಂಬುವಂಜಿಕೆಯ ಸೈನಿಕರಿ
ಗಿರದು. ನಾನೆ ನೋಡಿದೆ ಇಂದು. ಅರಿಭಟರ
ಮುತ್ತಿಗೆಯು ಬಲವಾಗಲೆಮ್ಮವರು ಹಿಂಜರಿಯ
ಲೆಳಸಿದರು. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಅಮೃತಮಯವಾದ
ವಾಣಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠಕದ ನುಡಿಗಳಂ ಕೇಳುತ್ತಲೆ
ಮಗ್ನಿದರ್ಮಸಗಿದಂಬುಧಿಯಂತೆ, ಸಲೆ
ಘುಗ್ನಿದರ್ಮಗಿಲ ಮೊಗ್ಗರದಂತೆ, ಭೋಂಕರಿಸು
ತೊಗ್ಗಿದರ್ಕವಿದು ಜೀನೋಷದಂತೆ ವೂಯ್ದಿ ;
ನುಗ್ನಿದರ್ಮಂಗಾರ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ! ನುಡಿಗಿ
ಹಗ್ನಿದರ್ಪೆಚ್ಚಿ ವೀರಾವೇಶವಿಂದ !

ಶಣಸಿಂಹ:—

ಗೆಲ್ಲೆಡೆ ನಾರಾಮನ ವನದನಿಯಲ್ಲಿಹುದು !
ಅವನ ಚಂಚಲವ ಕೂರಸಿಯ ಮಂಚವಳ
ಮಾಂಗಲ್ಯ ! ಆತನೇ ಜಯರಮೆಯ ಜೀವ !

ವೀರಸೇನ:—

ಅವನ ಕಂಠದೊಳೊಂದು ಸಾಲಗ್ರಾಮದುಪಲಂ
ಪೊನ್ನ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡೆನೆಯುತಿಹುದಂತೆ !
ಆತನ ವಿಚಿತ್ರಕಥೆಗದೆ ಮೂಲವಂತೆ !
ಅದರ ಮೈಮೆಯಿಂದವನಿಗಿಲ್ಲೆಯಂ ಜಯವಂತೆ !
ಅದು ನಿಜವೆ ?

ಶಣಸಿಂಹ:—

ಹೌದು, ಅದರಾತನ ಗೆಲುವು

ಬಿಟ್ಟಗಲ್ಲೊ ನೊಳಲ್ಲದವನ ಸಪ್ಪದೊಳಹುದು !

ವೀರಸೇನ:—

ಅದೋ ! ಕಡಲಕಳ್ಳನು ಕುಡಿದು ಬೈತಿಟ್ಟ
ಜಿಳ್ಳುಬಿಟ್ಟು ತೆರದಿ, ಕಾಮುದಿಯ ಕಾಂತಿಯಲಿ
ಬಾಂದಳವ ಬೆಳಗುತ್ತ, ಭೂತಳವ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತ,
ಕತ್ತಲೆಂಬುವ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನಿನಿಯನ್ನೆತರಲು
ಲಜ್ಜೆಯಿಂದೋಡುತೀರಲೋಲೆಯಿಂದ. ರಿರುವ
ಬಿಜ್ಜರದ ಕಿಡಿಯಂತೆ ರಂಜಿಸಂ ಹಿಮಕರಂ !

ಶಣಸಿಂಹ:—

ಸಮರಸನ್ನಾಹವನು ಮೂದಲಿಪನೆಂಬಂತೆ
ಶಾಂತಿಯನು ಬೀರುತ್ತ ಮೂಡುತಿಹನು !
ಎಳೆಯಲ್ಲ ತಿಂಗಳಿನ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ ಮೆರೆಯುತಿಹು
ದೊಂತು ?

ವೀರಸೇನ:—

ಹೋಮಾಗ್ನಿ ಧೂಮವಂ ಭೇದಿಸುತ್ತ
ಮೇಲೇಳುವಷ್ಟದೇವತೆಯಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯು
ನೆಟ್ಟುತ್ತ ಮೂಡಿ ಮೆರೆಯುವನೆಂತು !

ಶಣಸಿಂಹ:—

ಒಳ್ಳೆಂಗೆ

ಕಿಂತೆನೆವ ನಿಶಿಯಲ್ಲಿ ಕದನ ಚಿಂತೆಯು ಮಹಾ
ಪಾಪವೆಂದೇ ನನ್ನ ಮತ ! ಅದರೂ ನಮ್ಮ
ಕರ್ಮಮಯವಾದಿಳೆಯೊಳಾ ಚಿಂತೆ ಏಕೆ ?
(ಕಹಳೆ ಕೇಳುವುದು)

ಕೇಳು ! ಕಹಳೆಯ ನಾದ ! ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಬಾ
ಬೀಡಿಗೆ ತೆರಳೋಣ ! (ಹೋಗುವರು)
ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೨

(ಚಂದನಾವತಿಯ ಒಂದು ಬೀದಿ. ಕುಂತಳನಗರ ನಿವಾಸಿ
ಯೊಬ್ಬನು ಬರುವನು).

ಕುಂ. ನಿ:—

ಹಿಂದೆ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೈತರದಾಗ ಈ ನಾಡು

కాడబిడాగిత్తు ! ఇందు జుర్రొందు
 నోట ! సస్య సమృద్ధియం, పురగళం,
 ఊద్యానవనగళం, సిరియ నేటివిడంతే
 తోరుతిడ ! ఈ నాడ జనరేష్ట పుణ్యాత్మరు !
 ఈ జందనావతియో నోటగినాలయదంతే
 మేరయతిడ ! ముగిలముట్టువ సౌధ తిరురంగళం,
 మణితలనోవానదిందేసేవ శోకగళం,
 మోరేమోరేదు సరివ పేదోరేగళం, తిళినిరు
 తుంబితుళుకువ చిత్తరద సరోవరగళం,
 శేరేగళం, మణిశ్చతక శ్రీలదిం, శోకటి శో
 త్తళగళం, తిల్వకలియిందిదిద గుడిగళం,
 తరుణారుణ ప్రభాలక్ష్మియం నగువంతే,
 పల్లవిత సమరినిం, పూత కడుగేంపినిం
 దేసేయితివ ననేముగుళ హువుగళ పేంపినిం
 రాజీసువ, మోహిసువ రాజోవాననగళం
 తోళగుడిదే నగరవధు, సిరియంతే సౌభాగ్య
 శేడేయాగి, మేణ్ విజయశ్రీయంతే విరరా
 గరవాగి, జంద్రనంతహ్లాదకరవాగి,
 మదనసతియంతే మనోహరవాగి, సరసతియ
 తరదిందే చిడ్డేయూరాగి, సగ్గదొలు
 పుణ్యదావాసమాగేసేయితియదు !
 ఎల్లి శివిగోట్టిడం సామ రవదింజరం !
 హాడుతిహ లలసేయర మొల్లులిగళంపు !
 ఎల్లి శణ్ణేట్టిడం పేరు పడ్డేయ సోబగు !
 ఈ నాడోళొందు మరిదుంబియాగుదుసిబర
 లదే పుణ్య ! నమ్మ శుంతళనగరిగిదు సగ్గ !

[ఇట్లు పురజనరు బరువరు. శుం.ని.యన్న నోడి]

గనె:—

యావనో హోసబనాగిరువంతే తోరుతిడ !

ఎనె:—

సోదరనే, నైనావ దేశదవను ?

శుం. ని:—

అణ్ణా, నాను శుంతళనగరదవను !

దేశసంభారవాగిల్లిగ్గితందే

నిమ్మ నాడిన సిరియ, నిమ్మసగరద సోబగ
 శండు బీరగాగి హోడి. యిందే ఇంతిరల్ల.
 నిమ్మనాళువ పుణ్యపురుషనారు ?

గనె:—

జంద్రహాసన శీర్తి ముమేగళ శేళరియేయా ?

శుం. ని:—

ఆతనే నిమ్మరసనే ?

ఎనె:—

ఆతను నమ్మరస శుళందకన దత్తుమగ !

ఆతనిందలే నమ్మ నాడసిరియింతు

శోభిపుదు ! రాజ్యవం చిత్తరిసి, అరిన్యపర

మరిదిక్కి, ధర్మసంస్థాపనేయ మాడి

నాడోళల్లయు సోగద బిజగళ చిత్తియను !

గనె:—

నిమ్మ నాడంతియదు ? నిమ్మరసనంతియను ! మేళ
 బిళగళంతియవు ?

శుం. ని:—

నమ్మ నాడియ కథియ

శేళదరే నిమగి బీసరవాగదిరదు.

నమ్మరసనోళిదం ! మేళబిళగళల్లా

మున్నిసంతేయ ఇయవు. రోగిరుజగళ బాధే
 ఎల్లియుం తోరిల్ల.

ఎనెయ:—

ఇన్నేను శోరతే ?

గనెయ:—

కళ్ళకాకర భయవే ? మత్తేను ?

ఎనె:—

హాదు

నమ్మోడియనిగి దుష్టబుద్ధి ఎంబువ మంత్రి !

ముదుకనాగిద దోరేయ మూలేగిట్టు

తానే నాడినాశ్చికేయిల్లవం శ్రీశొండు

బడరేతరం సులిదు, తనగాగదవరం

శొండు, ప్రోత్సాహమం కళ్ళకాకరిగిత్తు

రాజ్యదాదాయమం తన్న బిలక్కుసక్కిట్టు

ధూర్తనాగియను. వేళ శేళువరిల్ల;

తానేతానాగియను ! దంగికారరు మట్టి

అల్లిల్లి ప్రబలవాగిత్తియరు. నాయకనే

ఇల్లదిద స్వేచ్ఛదంతాగియదు నాడెల్ల !

ఁను శోలాలాహలవు ! జనరేల్ల గుంవాగి

బరుతియరు !

గనె:—

జంద్రహాసను నేరేయరాజ్యద

మేలే దండెత్తి హోగిడ్ల. జయవాయ్

ఎందు తోరువుదు ! ఇర్రతిళియోణ !

(ಸೈನಿಕರ ಗುಂಪೊಂದು ಬರುವುದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ
ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳುವನು)

ಸೈನಿಕ:— ಮತ್ತೇನು
ನಮಗೆ ಜಯ ! ಚಂದ್ರಹಾಸನು ವಂದಿನೋಡಗೂಡಿ ಹಿಂತಿ
ರುಗಿ ಬಂದ !

೨ನೆ:— ಜಯದಮೇಲೆ ಜಯ !
ನಮ್ಮರಸಗೆಣೆಯಾರು ?

ಸೈನಿಕ:— ನಾಳೆ ಮತ್ತೊಂದು
ಪಯಣ.

೧ನೆ:— ಎಲ್ಲಿಗೆ ?

ಸೈನಿಕ:— ಕುಂತಳ ನಗರಕ್ಕೆ ?

ಕುಂ. ನಿ.— ಏಕಾಗಿ ?

ಸೈನಿಕ:— ರಾಯಂಗಿ

ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾವು ಕುಡುವ ಸಿದ್ಧಾಯಮಂ
ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಲಿಸಲೆಂದು, ಹೋಗುವೆವು !

ಕುಂ. ನಿ:—ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೋಗುವನೋ ಏನು ?

ಸೈನಿಕ:—ಇಲ್ಲ, ಸೈನಿಕರು ! (ತೆರಳುವನು)

೧ನೆ:—ಸೋದರನೆ, ಬಾ, ನಮ್ಮಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.
ನಮ್ಮ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಾವು ಧನ್ಯರಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡು !

೨ನೆ:—

ಇಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಜನರೆದೆಯ ಭಿತ್ತಿ ! ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ
ಬರುವರಾರೂ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನರಿಯರು.

ಕುಂ. ನಿ.—

ರಾಜನಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಲ್ಲವೆ ? (ಹೋಗುವರು)

ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ಅಂತ್ಯರಂಗಂ

ದೃಶ್ಯ ೧.

[ಕುಂತಳನಗರ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತು ಏನೋ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ದಂಡ
ನಾಯಕನೊಬ್ಬನು ಅವನೆದುರಿರುವ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರು
ವನು. ಸೇವಕನೊಬ್ಬನು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ನಿಂತಿರುವನು.]

ದಂಡ:—

ಜೀಯ ಅವನ ಅಪರಾಧವೇನಿಲ್ಲ

ನಾನೇ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ ! ಗುಣವಂತ ! ಬಲಾದೊಡ
ವಂಶಸ್ಥ ! ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತನು !

ದುಷ್ಟ:—(ತಲೆಯೆತ್ತಿ, ದಂಡನಾಯಕನನ್ನು ದುರುದುರನೆ
ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ)

ಇಲ್ಲ, ಅವನು ಸಾಯಲೆಬೇಕು ! ನನ್ನಾಜ್ಞೆ !

[ಪುನಃ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಪತ್ರ ಓದುವನು. ದಂಡನಾಯಕನು
ಚಿಂತಿಸಿ]

ದಂಡ:—

ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದೇ ಮರಣದಂಡನೆ ಏಕೆ ?

ದುಷ್ಟ:—(ಸಿಡುಕಿನಿಂದ)

ನೀನಾರು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ! ಹೇಳಿದುದ ಮಾಡು !

ದಂಡನಾ:—

ಅವನ ಕೊಂದರೆ ದಂಗೆಯಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು !

ದುಷ್ಟ:—

ಭಟರ ಕೂರಸಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಬು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ.

ನರರ ರುಂಡಗಳೇನು ವದ್ರವಲ್ಲ ! (ಪುನಃ ಓದುವನು)

ದಂಡನಾ:—

ಹಿಂದವನು ನಿಮಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದ !

ದುಷ್ಟ:—ಈಗಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ದಂಡನಾ:—ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು.

ದುಷ್ಟ:—ಏಕೆಂತು ನೀನೆನ್ನ ಪೀಡಿಸುವೆ, ಹೊರಡಾಡೆ !

[ದಂಡನಾಯಕನು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸುವನು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ
ಯು ಪ್ರತ್ಯದಕಡೆ ತಿರುಗುವನು]

[ಪುನಃ] ಏಕೆನ್ನು ಕುಳಿತಿರುವೆ, ಹೊರಡು, ನಡೆ ; ಜೀಗೆ ;
[ದಂಡನಾಯಕನು ಏಳುವನು] ಕತ್ತಲಾಗುವಮುಂಜೆ
ಅವನ ತಲೆ ಹಾರಬೇಕು.

[ದಂಡನಾಯಕನು ಹೋಗುವನು. ಮಂತ್ರಿಯು ತಲೆಯಲ್ಲಿ
ಸೇವಕನಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವನು.]

ಸೇವಕ:—ಜೀಯ, ಎನಪ್ಪಣೆ ?

ದುಷ್ಟ:—ಚಂದನಾವತಿಯ ದೂತರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಬೇಕು !
[ಸೇವಕನು ಹೋಗುವನು] ಏನಿತ್ತೆಣ ಕೌತುಕದ ಸುದ್ದಿ
ಕುಳಿಂದಿಗೆ

ಸೂನು ಜನಿಸಿದವನೆ ಬಂಜೆಯಾಗಿಹಳವನ
ಮಾನ್ನಿನಿಯು ; ಆತಿ ವಿಚಿತ್ರವಿದು ; ಇರಲಿ
ಎಲ್ಲವನು ಎಶದವಾಗಿಯುವೆನು ;

[అబ్బరు జేందనానకియ దూతరు బరువరు. రు ద్రాక్షి, తులసి వోదలద నాలెగళన్న ధరిసరువరు. నామగళన్న హాకికొందిరువరు. ఒందు కృముగి వరు. దుష్టబుద్ధియు ఆసనగళన్న తోలెరసలు కుళి తుకొళ్ళువరు)

(స్వగత) — ఏనిదీవేష ! ఆవధూతరంతిరు ! జేంద నావతియెల్ల సన్మన స్వీకార మాదిరువుదొల ఏనేల ! [దూతరన్న కురుతు:—దూతరిర, తంద శప్పకాణికగళను రాజ్యద బీలక్కసకే సురిదాయ్ ? గినే దూత:—రాణిగే పురొలెహితగే సల్లిసువ హణ్దూర తు ఇన్నళిదుదెల్లవం సల్లిసిదేవు !

దుష్ట:—రాణిగే పురొలెహితగే సల్లిసువ—సిద్దాయవం నమగే సల్లిసువ కట్టిళయ మాడిజేవు ! తిళయితే ?

అనే దూత:— ఆప్పణి

దుష్ట:— నిమ్మరసుగువరంగే జంద్రహాసంగే ఈగేనిరు వయస్సు ?

గినే దూత:— పవనెంటు !

దుష్ట:—కుళిందంగే మక్కళరల్లివల్ల ? ఈ సుద్ది దిటవే ?

అనే:— జీయ పుసియల్లపం బేంటిగ్గిరాగ కాననద మధ్యదొళ. నాథనాగిత తిరు నిధానమరే కండేత్తి క్కొండు బందాత్తక విధానదందొలెదం !

దుష్ట:—(ఎస్మయదింద) ఎను ! కాననాంతరదొళవను దొలెకిదనే ?

గినే:— హౌదు !

దుష్ట:—నిఎందు తంద సిరియెల్లముం ఆరిగళం గేల్దవను తందుదే ?

గినే:— హౌదు ! జీయ !

దుష్ట:—బతు పరాక్రమియే ?

అనే:— జీయ నమ్మిళిగి ఎందాత న్మేకందనొల ఆందినింద నమ్మ రాజ్యద తనియు తొలగిదను. ప్పేరు పేజిదుదు. సౌధాగ్యమేల్లియుం మ్మేదొలెరు ! బరగాలమడగిదుదు ! కామగిల మోడగళు

కాలకాలకే తమ్మ—కన్మవం బిడదేసగ తొడగిదువు. ఒందు నవజ్మతన్మవావరిసి తిరయెల్ల సంతసది కంగొళిసుతిరుదు ! రొలెగరుజేగళ బాధేయిల్ల ! మత్తువిన సుళివిల్ల ! కళ్ళకాకర భీతియిల్ల

దుష్ట:—సాకు, బిడు ! గొత్తాయ్ ! (సేవకనకడే తిరుగి)

కింకరా

ఇవరన్న భీలెజనకే కరెదొయ్యు !

గినే:— జీయ మన్నిసిరి ! ఇందు ఏకాదతియు ! ఇందుణేస నొల్లెవు ! (మంత్రియు దురదరనే నొలెడువను) నావెల్ల వ్మేష్ణవరు

దుష్ట:— హాగాదర తరళి [దూతరు కృముగిదు హొరడలుద్యుక్తరాగ:వరు]

నిమ్మరసగిల పత్రవం కేలెట్టు నన్న కృపేయం తిళుకు ! (హొరడువరు ధూతరు]

ఏనహంకార !

నానివ భీలెజనవనులొల్లరంతే ! సేవకరే ఇష్ట సొక్కదమేలే ఆరసనేం తిరజీకు ! (స్వల్పహొత్తు యోజిసి)

పాళడవియొళ్ళ సుళియం కేందు బతుదేందు జేళిదొడే ఇందాలరందుళుకు బందరే ? ఈ జంద్రహాసనా బాలనా గిరబతుదే ? గాలవను ఎంద నుడి సుళ్ళెల్ల. ఎంతాదరొల ఆవన సందరదొడే సొగమెల్ల ! నానే జంపకపురకే పొగి నొలెడువేను విధుహాసనారెందు ! నన్నాజ్ఞయం ఎూరి దత్తుమగనన్నేంత పడెదం కుళిందకం ? సేవకనే హొలెగు, మదననం బరజేళు !

(సేవకను హొలెగువను)

మదననిగే మదువేయాగువ కాల బళియాయ్ నవయోవనేయు ఎషయ. వరనాగజీకాగిది ! ఇరలి, వోదలి జంద్రహాసనం కేలెల్లిసి తరువాయ బేరేయాలొలెజనేయ మాడువేను.

[మదనను బరువను]

ಮದನ :—ತಾತ, ಏಕೆನ್ನ ಬರಹೇಳಿದ್ದು ?

ದುಷ್ಪ :— ಕುಳಿತುಕೊಂಡು
ಹೇಳುವೆನು. (ಮದನನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಮದನ :— ನಿಮ್ಮ ಮೊಗದಲ್ಲಿನೂ ಚಿಂತೆ
ಯಾಡುತ್ತಿದೆ !

ದುಷ್ಪ :— ಏನಿಲ್ಲ ; ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಚಂದನಾವತಿಗೆ ನಾನೀಗಲೆ ಹೊರಡುವೆನು.

ನಾನಿಲ್ಲಿಗೈತರುವವರೆಗೆ ನೀನೆ
ರಾಜ್ಯದಾಡಳಿತವಂ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು !

ಮದನ :—ಅಪ್ಪಣೆ ! ರಾಜಕಾರ್ಯವದೇನು ?

ದುಷ್ಪ :— ಕುಳಿದಕನ
ರಾಜ್ಯಭಾರವಂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುವೆ !

ಮದನ :— ಇಷ್ಟು ಅವಸರವೇಕೆ ?

ದುಷ್ಪ :— ಬಂದಮೇಲೆಲ್ಲವನು
ಹೇಳುವೆನು ! (ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ) ಯಾರಲ್ಲಿ ?

ಮದನ :— ತಂಗಿ, ಬಂದಿಹಳು !
(ವಿಷಯ ಒಳಗೆ ಬರುವಳು : ಅಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ
ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಾ)

ದುಷ್ಪ :—ಬಾ ತಾಯಿ, ಏನಿಷ್ಟು ಲಜ್ಜೆ ! ನಿನ್ನಿನಯ
ನಿಲ್ಲಿಲ್ಲ ! ಬಾ ಮುಂದೆ ! (ಮುಂದೆ ಬರುವಳು)
ಬಂದುದೇಕೆಂದೀಗ

ಗೊತ್ತಾಯ್ತು !

ವಿಷಯ :—
ತಾತ ನಂದನದೊಳಾಂ ನೀವೊಯ್ದು ಬಿಳೆಯಿಸಿದ
ಜೊತಲಕೆ ಪ್ರಾತಿಯದು. ಉದ್ಯಾಪನಂಗೈಸ
ಬೇಕದಕೆ !

ದುಷ್ಪ :—ಮದನ ಇವಳ ನೋಂಪಿಯಂ ಮಾಡಿಸು !

ಮದನ :—ತಂಗಿ ಆ ಭಾರ ನನ್ನ ಮೇಲಿರಲಿ !

ವಿಷಯ :—
ಗೂಡಿನೊಳಗಿಹ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೊಂದು ಜೊತೆಯಿಲ್ಲ
ಅದಕೊಂದು ಜೊತೆಬೇಕು !

ದುಷ್ಪ :— ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು !

ವಿಷಯ :— ತಾತ, ನಾ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ನೀರೆರಚುತ್ತಿದ್ದ
ತುಂಬಿಗಳು ಬಂದೆನ್ನ ಮೊಗಮೆಲ್ಲವಂ ಮುತ್ತಿ
ಮುಂಗುರುಳ ಮೊಲೆಲ್ಲ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಝೇಂಕರಿಸಿ
ಬಹಳ ಧಯಪಡಿಸಿದುವು. ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂಡ

ಬಂದೆ ಬಗ್ಗಿ ಸುತೆನ್ನ ಮೂದಲಿಸುತ್ತಿಹುದು !

ದುಷ್ಪ :—
ಇರಲನ್ನಾ, ಆ ದುರಳರಂ ಪಿಡಿದು ಸೆರೆಮನೆಗೆ
ಕಳುಹೋಣ.

ವಿಷಯ :— ತಾತ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡುವುದು ನೀನು !

ದುಷ್ಪ :—ಚಂದನಾವತಿಗನ್ನಾ ; ಕೇಳಿಬಲ್ಲಿಯ ನೀನು ?

ವಿಷಯ :—ಚಂದ್ರಹಾಸನಹ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆನು ?

ದುಷ್ಪ :—(ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ) ಹೌದು ;
ನೀ ಹೊರಡು. ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು, ಹೊತ್ತಾಯ್ತು !
(ಹೊರಡುವನು)

ವಿಷಯ :—
ಅಣ್ಣಾ, ತಾತನತ್ತಿಗೆಯ ತರಲೆಂದು ಹೋಗುವನೆ ? /

ಮದನ :—
ಅಲ್ಲ, ಮೈದುನನ ತರಲೆಂದು ತೋರುತದೆ !

ವಿಷಯ :—
ಚಂದ್ರಹಾಸನ ನೀನು ನೋಡಿರುವೆ ಏನಣ್ಣಾ ?
ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗದಮೇಲೆಲ್ಲ ಹರಡು
ತಿದೆಯಂತೆ ! ಹೌದೇನು ?

ಮದನ :— ಹೌದಾದರೇನಂತೆ,
ಅವನ ಕೈಹಿಡಿಯಲಾಸೆಯೆ ನಿನಗೆ ?

ವಿಷಯ :— ಬಿಡು, ಅಣ್ಣಾ !
ನಿನಗೇನು ಬರಿಯ ಹಾಸ್ಯ !

ಮದನ :— ಗೊತ್ತಾಯ್ತು !
ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ;
ಅವನ ಸೊಬಗಿನವೇಲೆ ! ನಾನರಿಯೆನೆ ? ನಿನ್ನ !
ನಿನಗಿಂತ ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದವನು ನಾನು !

ವಿಷಯ :—ಅಮ್ಮ ಕೂಗುವಳೆನ್ನ, ಹೋಗುವೆನು.
(ಓಡುವಳು)
ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೨

[ಚಂದನಾವತಿಯ ಅರಮನೆಯ ಒಂದು ವೈಭವದ ಕೊ
ಠಡಿ ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯು ಕುಳಿತಿರುವನು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ
ಕೆಳದುಟಿಯಂ ಕಚ್ಚಿ]

ದುಷ್ಪ :—
ಏನಿದೀ ಸಂಪದಂ ! ಏನಿದೀ ವೈಭವಂ !
ಏನಿದೀ ಬಿಂಕಂ, ಬಿಡಂಗು ! ಚಕ್ರೇಶ

రనుభవిత సిరయిల్లి సూర్యగిరిగిడియను !
 పళుకుగళ నలగట్టు ; మరకతంగళ జగలి ;
 పూళివఁ నైలద ధిత్తి ! బజ్జరద కంధమురి
 తొళప వేడలయద మదనశ్చ ; మిరుప
 గొలమేధికద బొదిగిగళాళ తళతళసు
 తిహ పుష్పరాగద తొలిగిసన మాడికం
 గళ లొలవే, ముత్తుగళ సూసకం, మిసుగువ ప
 వళద పుత్తళ పొన్నపొదక ! కంగళం
 కురుడుమాడువ తరది తొళగుతియదరమనేయు !
 ఈ పురవొ ధూతళద వేళుంరదంతియదు !
 కిరియరసగీతకీ వేళవం ? ఇరలి
 ఇవన బింకవ మురివే !

[కుళిందకను జంద్రహాసనొడనే బరువను. ఇబ్బరూ
 ముత్రిగి శ్రీమంగిదు కుళింతుకొచ్చువరు.]

కుళిందక :—

ముత్రివర్కగి సుఖాగమనవం బయసువేం !

జంద్ర :—ఓరియరిగి వందివేం !

దుష్ట :— నిమగి మంగళం !

ఈతనే నిన్న సుకుమారనొల ?

కుళిందక :— హాదు !

వివినదొక్కనగి కుమారకం ముంగ్గిద
 తపద ఫలదిం తానే దొరికొండ నైతనం
 కృపయిందే నైవే వాలిపవేళ్ళదు !

దుష్ట :—(జంద్రహాసనన్న నొడి తన్నొళగి)
 ఈతనకుదా జంద్రహాసం !

జండాలరెనగింతు వంజనయ మాడిదరే !
 ఎనగరియదంతన్న కుత్తిగియ కలయ్యరే ?
 ఇరలి, ఎన్నదయ భావగళ సూజిపలు
 ఇదు సమయవల్ల. (గట్టియాగి) కుళిందక, నిన్న
 పుత్రనం కండొడనే మూడిదుత్సవమేనగి.
 నిన్న తరువాయ సింహాసనక ఈతనం
 చిట్టరారణ్యరిల్ల !

కుళింద :— ఒంద కాయవదేను ?

దుష్ట :—(తన్నొళగి)

బండేయాగదు ఏప్రనందేన్నొళింద నుడి ;
 రింబేసువ రాజలక్ష్మణదొళిలొచ్చువనివం !
 భంజిసదొడి ధరనేగిరేత నరసాదపం !

బళక మగ మదనంగి దొరితనం దొరికదు !
 బలశాలియాగిరువ నగ్గళిగంజవన
 నల్లెతం. నంజనొడిసి కలొల్పువాయమం [నంగి
 నేగల్ల వేం. (గట్టియాగి) కుళిందక నన్న మగ మద
 పుత్రవొందను కళువదీక. జంద్రహాసన కళువ.
 ఆతనొ నమ్మ నగరవ నొడిదంతప్పుదు.
 మదన నొడిదలాదవర పరిజయవు దొరకువుదు.

కుళిందక :—తమ్మాజ్జే.

దుష్ట :—

రాజకుమారనే, నిన్నంత యువకరిగి
 పయణవేందరే పను ? బరియాటవల్లపే ?

జంద్ర :—

లేఖనవ బరేదుకొడి ! తీర్పుదల్లియే హొలగి
 కాయవను కుందొల్లదంతపసి బరువే.

కుళిందక :—

నినొల్లనై హొలగువియా, జొతగి సేవకర
 కరేదుకొల ! ఎరసేన, రణసింహరిహరన్న ?

దుష్ట :—యారవరు ?

కుళిందక :— నమ్మ స్త్రీనాధికారిగళు.

జంద్రహాసంగి ఆజేవ స్నేహితు.

దుష్ట :—తాగియే మాడలి !

ఒంటియాగిరే దారి దొరదొలరాగువుదు !

జంద్ర :—తీజిగళ నళవదిసి సిద్ధరాగువేవు
 లేఖనవ బరేది ! (హొరడువను)
 పరదే బిళువుదు.

దృశ్య ౩

[కుంతళనగరద బాహ్యోపవన, ఎరసేన, రణ
 సింహ, జంద్రహాస మొలవరొల బరువరు]

జంద్ర :—మిత్రరే ఇదే కుంతళనగరియ బాహ్యోప
 వనవు నయపరద కలొగిలీయ సాదరద
 నుడియమ్మ కరేయువంతిదే కేళి !

రణసింహ :—

శతీహాస,

దినవేరదళొళుగిప పయణమం ఒందరొళి
 పొర్చిసి బందివేవు ! దారియుద్దకు నమ్మ
 మోల్ తుధద మళి సురిదుహొలయ్తు. ఎల్లియం
 కణ్ణి తుధశకునగళి తొలొందువు.

విరసేన :—

మోదలు

కుంకుమ సురంజిత హంద్రాంగడిం మీరేవ
నూతన వధూవరరు బందరిదురాగి !

చంద్ర :—

ఆమోలే సమేసదాకారదిం బరుతిద
భూసురూత్తమరవరం కండు నమిసిదేవు !

రణసింహ :—ఎళగరువేరసి బర్స గోనానాతే తోరిందళు.

విరసేన :—

ఆమోలే రమణీయ కుసుమ ఫలమం కండు
నినగియల్పితక వనాధిపర నోడిదేవు.

చంద్ర :—

తళతబనవిల్లి మ్మనేదురుగొండిదు !
మిత్రరే, హరిగళగి నీకూడిసి ఎళవుల్లి
నాహారమం కంట్టు మరద తణ్ణిళల్లి
ఆయసవ పరిపరిసికొళ్ళి, తోరిగి !
నానిల్లి బనదల్లి ఆడ్డాడి, తరువాయ
నిమ్మేడేగి, బరువే.

రణసింహ :— ఆగలి, బీగ బా ! (తేరళువరు)

చంద్ర :—(సాలగ్రామవన్నా విషయేయిత్త రన్నదల
రన్న తేగేదు నోడివనన)

ఎలెబననో, హదిమూరు వర్షగళ హిందే
నిన్నంకపీఠదేదే నలిదాడిదోర్వనం
నిను మరేతికేయేను ? నిను నేనెయివేయేను ?
జళగాల, మళగాల, బీసిగిగళినితొ
బందు హోరువు. ఆదరూ నన్న ఎదేయల్లి
నినోత్తిదామంద్రే మాసదిదున్నా !
హళయ నేనపుగళల్ల మనది మూడిదవిందు ;
అందు పసురుడేయ నుట్టికళు బనదేవి ;
అందేసేద నసుగింపే మేరేయితిది హరిగళలి ;
అదిల్లి సుళిద బనగళియే సుళియితిదు
దిందు. ఆదరూ ఇందేన్న మనదల్లి
బీరిండు భావ సంజరిసుతిదే. ఎదేయల్లి
ప్రేమమూర్తియ జిత్రపొందు నలిదాడుతిదే.
ఒందు సల కనసేందు తోరిరువుదు. మత్తొందు
సారి నేనపేందు తోరిరువుదు. నిజవరయ !
బగ్గిసలే కోరిగిలేయ తళితమామరదల్లి
మరేగొండు ! హాడేల్లి శుళగళర ! నోరియిల్లి

పరమేగళి హారాది బండుండు ! అలెయిల్లి
బనగాళి అగలిదినియళనరసుతిక విరహ
యంతే ! వనరమేయ వందనయు నిసగి !
సోబగినలి హరియిదను ! హరియ సోబగాగితను !
తళితేవనమామరద కరియ తణ్ణిళల్లి
హసుర మేల్మలగి మార్గశ్రమవ శళియివేను.

[తొళిన్న తలెదింబునాది మలగువను విషయే
జంపకనాలిని సఖియాద పంకజే ఇవరు బరువరు]

విషయ :—

బనద పేంపేంతు మననోఁకువుదు ! నోడిదేయా
తంగి ? బనదేవి తన్నినియనాగమన
వం బయసి పసురుడేయ నుట్టిపొందోడిదేగళ
తొట్టి, నవకుసుమగళి మాలేయం ముడిదు
ముడియల్లి, మేరేన పూగింపినిం పణిగి
బట్టిట్టి, మేగి బిరిదలరకంపం పూసి,
కాణిళయ కండ్లెందు శ్యేయిల్లి హణ్ణిగళ
గొంజలుగళం పిడిదు కాదికళిం ఎంబంతే
తొరిరుతిదే.

చం. మా :—నిన్నంతేయిల్లవే బనదేవి ?

పంకజే :—విషయే యారంబయసి కాదికళు, జంపకా ?

చం. మా :—

అవళ పూసజావనద నోడిదిరే తొరిరువుదు
యారనోరి కాయుతికళిందు !

విషయ :—

కాయువళు

నానల్ల నిను !

చం. మా :—

నిన్నే నినాకొళద

మణితిలా నోఁవానదల్లిబ్బళి శుళతు
యావ సుందర మూర్తియం నేనెయిత్తిదే ?
నాను బళిసందరూ నినరియలే ఇల్ల;
నాను శరేదరు నిసగి కేళిసలే ఇల్ల.
బాహ్యలొకవ మరేతు పకాగ్రతేత్తిదిం
ధ్యానిసువ యోరిగి యంతాగి బిట్టిదే !
నిన్న జింతేయ పరమ పురుషసారా ?

విషయ :—

తేంబలర నోగసింగి తలెదూగువంబుజగ
ళిడేయల్లి ముంజళ నినాదదిం నోరిదే
తుంబిగళ బనదమం పరికిసుతల్లిదే.

ಚಂ. ಮಾ :—

ಒಬ್ಬೇರೆಗಣ್ಣು ಕೋಮಲೆಯೆ, ಮನಸಿಜನ
ಮನೆದಂಬೆ, ನಿನ್ನ ಕಂಗಳಲೇಕೆ, ನಾನು
ಬಳಸಾರೆ ಕಂಬನಿಗಳಾದಿವು ? ಕಲಕೀರ
ವಾಣಿಯೇ, ಕಂಠ ಗದ್ದದವಾದುದೇಕೆ ?
ತೊಂಡೆವಣ್ಣು ಬಿಯೇಕೆ ಕಂಪಿಸಿತು ? ಕೆಂದಾವ
ರೆಯ ನಗುವ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂಬಣ್ಣ
ನಸುಮಂಚಿತೇಕೆ ? ಎಳವಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ
ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಮುರಳಿಯಿತೇಕೆ ?

ಪಂಕಜಿ :—

ನೀನಿಲ್ಲಿ

ಗೈತರುವ ಮುನ್ನವಳು ಪ್ರೇಮಗೀತಿಕೆಯೊಂದ
ನಿಂಪಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ನಾನು ಮಾಮೂರವ
ನಟ್ಟಿರುವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಒಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಕೊಯ್ಯು
ತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಲಿಸಿದೆ ! ಹಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ವಿಷಯ ?

ವಿಷಯ :—

ಪಂಕಜಿ, ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಗೀತದ
ಹುಚ್ಚು, ನೀನಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೊಡಗೂಡಿ
ಗೋಪಿಯಾಗಿದ್ದೆಯೋ ಎನೋ !

ಪಂಕಜಿ :—

ನೀನು

ರಾಧೆಯಾಗಿದ್ದೆಯೋ ಎನೋ ! ಯಾವಾಗಲೂ
ಯಾವನೊಬ್ಬನ ನೆನೆದು ಚಿಂತಿಸುವೆ !

ಚಂ. ಮಾ :—

ವಿಷಯ, ಅದು ಇರಲಿ,

ನಿನ್ನೆ ಹಾಡಿದ ಹಾಡು ಹಾಡೀಗ !

(ವಿಷಯ ಸುತ್ತನೋಡಲು)

ಭಯಬೇಡ ; ಸುತ್ತನೋಡುವುದೇಕೆ ? ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ವಿಷಯ :—

ಅದಕ್ಕಲ್ಲ ;

ಆಂಗಜನ ನೊಕ್ಕಾನೆ ; ನಿನಗೆ ಮಾಹುತನಿಲ್ಲ ;
ನೊಕ್ಕಿರುವೆ. ಇನ್ನೆನಿತು ದಿನನೊಕ್ಕು, ನೋಡುವೆನು ;
ಆ ಕೊಳದೊಳಿದ್ದ ಅರಸಂಜೆಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ
ಮಾಲೆಮಾಲೆಗಳಾಗಿ ಹಾರುತ್ತವೇಕೆಂದು
ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡಿದೆನು.

ಪಂಕಜಿ :—ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಬೆರಗು ?

ನಿನ್ನ ನಡೆಯವಿಲಾಸಮಂ ಕಂಡು ಕಲಹಂಸ
ಗಳು ನಾಚಿ ಕಾಲಿಂದೆ ನಡೆಯಲೊಲ್ಲದೆ ನಭಕೆ
ಪಾರದವು ;

ಚಂ. ಮಾ :—

ಅಲ್ಲದೇ ನೀರಮೇಲಕೆ ಹಾರಿ

ಮಂಚಿ ಮುಳುಗುವ ವಾನ್ಸಳಲೋಲ ಲೋಚನೆಯ

ದಿಟ್ಟಿಗಳ ಕಂಡು ತಮ್ಮಾಟ ಪಾಸಟಿಯಾಗ
ದರೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದಾಳದೊಳ್ಳುಗಿದುವು ; ಪಾಸ
ಅಂಜೆಗಳೆಗಾಹಾರ ದೊರಕದರೆ ಹಾರಿದವು

ವಿಷಯ :—

ರಸಿಕತೆಯ ಕಡಲ ಕಡೆಯಲು ಮದನ, ರಸಲಕ್ಷ್ಮಿ
ನೀನುಮನಿ ಬಂದೆಯೆಂದು ತೋರುವುದು :

ಪಂಕಜಿ :—ವಿಷಯ, ಆ ಹಾಡು ;

ಚಂ. ಮಾ :—

ಹೌದೊದು, ಮರೆತಿದ್ದೆ.

ಕಲ್ಪಣೆಯ ಮೇಲ್ಕುಳಿತು ಗೀತೆಯನು ಕೇಳೋಣ ;
(ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು)

ವಿಷಯ :—ನಾ ಹಾಡಲೊಲ್ಲೆ,

ಚಂ. ಮಾ :—ಬಿಂಕವೇತಕೆ ನಿನಗೆ ; ಹಾಡಬಾರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ

ಪಂಕಜಿ :—

ಹಾಗಲ್ಲ ; ಕವಿಗಳನು, ರಸಿಕರನು ಕೇಳಿಕಿದೆರೆ

ನಮಗೆ ಲಾಭ ! ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಚ್ಚುವರೆ ಮೂಟೆಯನು ?

ರಸತುಂಬಿ ಬಿರಿಯುತ್ತಿಹ ಕರಿಯ ಕಬ್ಬನು ಬಂದೆ

ಬೇಡಿದೊಡೆ ತನ್ನಲೆಯ ಸವನೊನಲ ನೀಡುವುದೆ ?

ಗಾಣದಲಿ ಹಿಂಡಿದರೆ ದೊರಕುವುದು ರಸವು !

ವಿಷಯ :—ಸಾಕು, ನಿನ್ನ ಪಮಾನ.

ಪಂಕಜಿ :—

ಸಾಕು, ನಿನ್ನನುಮಾನ !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಹಾಡು ; ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಭಿಮಾನ !

ವಿಷಯ :—(ಹಾಡುವಳು)

ಬನವು ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ

ತಳಿರ ಶಯನದಿ

ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು

ಬಾರೆಲೆ ಕೆಳದಿ !

ಚಂ. ಮಾ :—(ನಗುತ್ತ) ಎಲ್ಲಿ ಪಂಕಜಿ, ಕಾಯುತಿಹನಂತೆ !

ಪಂಕಜಿ :—

ನೋಡಲ್ಲಿ,

ತಳಿತೆಸೆವ ಚಂಪಕವೆ ಅವಳಿನಯ ನಿರಬೇಕು !

ವಿಷಯ :—

ಸಾಕು, ಬಾಯ್ಕುಚ್ಚು, ಪಂಕಜಿ ! ನಿನ್ನ ಮನದನ್ನ

ಮುದುಕನಂತೆಲರನಲಿ ಚೀರುತ್ತ ತಲೆಯಲೆವಾ

ಬಿದಿರ ಮೆಳೆಯಿರಬೇಕು !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಬಿಡು ತಂಗಿ, ಸಿಗ್ಗೇಕೆ !

ನಿನ್ನ ಇನಿದನಿಯ ನಾಲಿಸೆ ಬನವು ಮೌನಿಯಂ

ತಿದೆ ನೋಡು ! ಹಾಡು !

ವಿಷಯ :— ನಾನೊಲ್ಲೆ ; ನೀವು
ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವೆ!

ಚಂ. ಮಾ :— ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ;
ಹೇಳು.

ವಿಷಯ :— (ಹಾಡುವಳು)
ಬನದ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ
ತಳರ ಶಯನದಿ,
ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು
ಬಾರೆಲೆ ಕೆಳದಿ !
ಅಲ್ಲಿ ಕಲಕಂಠಗಳು
ಹಾಡುತ್ತಿರುವುವು !
ಅಲ್ಲಿ ಗಿಳಿವಿಂಡುಗಳು
ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು !

ಪಂಕಜಿ :—ಗಾನವೆನಿತೆವು ! ಎದೆಯುಬ್ಬಿ ಹಾರುತಿಯು
ದಿನಗೆ !

ಚಂ. ಮಾ :— ಗಾನಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲದವರುಂಟೆ ?
ಇದ್ದರವನತಿ ಪಾಪಿ. ಅವನೆದೆಯ ನರಕ.
ನೋಡಲ್ಲಿ, ಬಯಲೋಹ ಗೋವುಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿ
ಕಿವಿಯ ನೆಟ್ಟಗೆಮಾಡಿ ಪುಲೈವುಗಳ ಮರೆತು
ಮೈಮರೆತು ಗಾನವನೆ ಕೇಳುತಿಹವೆಂತು !

ಪಂಕಜಿ :—ಹಾಡೆನ್ನ ಸರಸತಿಯ ಬೀಣೆಯೇ, ಹಾಡು !

ವಿಷಯ :—(ಹಾಡುವಳು)
ಎಳದಳಿರೊಳು ನಲಿನಲಿಯುತ
ಮಂದಮಾರುತ
ಮೆಲಾನಡಿಯಲಿ ಸುಳಿದಲೆವನು
ಮಧುವ ಸಾರುತ !
ಬನವ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ
ತಳರ ಶಯನದಿ,
ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು
ಬಾರೆಲೆ ಕೆಳದಿ !

ಪಂಕಜಿ :—ಇದೇನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ !

ವಿಷಯ :— ಹಾಡು ಪೂರೈಸಿತು.

ಪಂಕಜಿ :—ಸುಳ್ಳುನಾಡುವೆಯಲ್ಲ; ಮುಂದಿಹುದು, ನಾಬಲ್ಲೆ !

ಚಂ. ಮಾ :—ಹೇಳು ನಾಚಿಕೆಯೇಕೆ ವಿಷಯ ! ನಾವೆಲ್ಲ
ನಿನ್ನಂತೆ ! ತರಳಿಯರು ! ಮುಗ್ಧೆಯರು ! ಜಾವನೆಯರು !

ವಿಷಯ :—(ಹಾಡುವಳು)
ಸುಮಗಳನು ಕೊಯ್ದು ನೇಯ್ದು

ಮಾಲೆ ಸೂಚುವ !
ಮನಸಿಬನ ಕಣೆಗಳಂತೆ
ಹೋಗಿ ತಾಗುವಾ !
ಬನದ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ
ತಳರಶಯನದಿ,
ಇನಿಯನೆಮ್ಮ ಕಾಯುತಿಹನು
ಬಾರೆಲೆ ಕೆಳದಿ !

ಪಂಕಜಿ :—

ವಿಷಯ, ನೀನಿತು ರಸಿಕಕೆಂದು, ನಾನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಷಯ :—

ಬಿಡು, ಸಾಕು, ನೀನೊಂದು ಹಾಡು ಹಾಡಲೇ ಬೇಕು.

ಪಂಕಜಿ :—

ನೀನು ಹಾಡಿದಮೇಲೆ ನಾನು ಹಾಡುವುದೆ !
ಹೊತ್ತಾಯ್ತು, ನಾಳೆ ಹಾಡುವೆ ನಾನು ! ಹೊಕ್ಕೊಯ್ದು
ಕೊಂಡೀಗ ಹೋಗೋಣ !

ಚಂ. ಮಾ :—

ಹೌದಾದು, ಮೇಲೇಳಿ !

ವಿಷಯ :—

ನೀವೆಲ್ಲ ಜಾಣೆಯರು ! ನನ್ನಂತಹರು ನಿಮ್ಮ
ಕೂಡಿ ಬರಬಾರದು !

ಪಂಕಜಿ :—

ನಾನಲ್ಲಿ ನಳನಳಿಸು
ಸುರಗಿ ಮರವನು ಹತ್ತಿ ಹೊಕ್ಕೊಯ್ಯುವೆ (ಹೋಗುವಳು)

ಚಂ. ಮಾ :—ನಾನದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಅರಳಿತು ಚಾತಿಗಳ ಕೊಯ್ತು !
(ಹೋಗುವಳು)

ವಿಷಯ :—ನಾನಿಲ್ಲಿ ಮಾಮರದ ಬಳಿ ಸೇರಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ
ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಕೊಯ್ಯುವೆನು.

(ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಹ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೋಡು
ವಳು, ಬೆಚ್ಚಿ ಹಿಂಜರಿದು)

ಯಾರವನು ? ತೋಳ ತಲೆ

ಗಿಂಬಿನ ತಳಿವರ್ಸೆಯಮೇಲೆ ತಂಗಾಳಿ ಗೋ—

ಡ್ಡಿದ ಮೆಯ್ಯನೊಗಸಿಂದೆ ಮೆರೆದು ನಿಧ್ರಾಲೋಲ

ನಾಗಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಹು ಲೋಕತ್ರಯಂ ತನಗೆ

ವಶವರ್ತಯಾದುದಿನ್ನೇಕೆ ಧಾವತಿಯೆಂದು

ಸುಖದಿಂದೆ ಪವಡಿಸಿದ ಕಬ್ಬು ಎಲ್ಲನೆನೆ ಮನ

ಮೋಹಿಸುತ ನಿಧ್ರವನು ! ಬೇಸರದೆ ಬಾಂದಳದೊ

ಳಾವಗು ತಿರುತಿರುಗಿ ಸಾಕಾಗಿ ಇಳಿಗಿದು

ಪವಡಿಸಿಹ ಸೋಮನಂತೆ ಶಾಂತನಾಗಿಹಂ !

(పునః యత్తర యోగి నోడువళు. నాజువళు, నగువళు)

నమ్మ సల్లాపగళనల్లి కేళదనో ఐనో ! [తిరు
ఎన్న కేళదియరెల్లి ? (సుత్త నోడి) ఎన్నెయ్య హారు
తిరుదేకింతు తప్పునాడిద మగువనంత !
జంద్రనం మూదలప సోబగిని మేరెవనివనారు !
ఓవనోవరనగలరత్తిని దేవతేగళు ;
ఉవన నళ కలబర జయంతాది సురతనుజ
రువరేగదేక బయిన శిగిళాదోడం
ఇవ ఉష్ణ శీతద్యుతేగళు. ఆవరల్ల.
గివాణ యక్ష కిన్నర సిద్ధ గరుడ గం
ధవరొళగావనో ? మనుజనల్లెతం !

[సుత్త నోడువళొమ్మ నొపురవలుగదంత ; యత్త
సారువళొమ్మ నోంకలింతయదందు ; మత్త మురదప
ళొమ్మ ! యత్త హేజ్జెయమేలె పల్లవమ్మదె నిల్వళు ! జత్త
దొళ్ళిత్తుసి నేరియలెళసువళొమ్మ. హొత్తల్లదనుజితకే
బీదరి హింగువళొమ్మ ; పత్తళద బీడదొళ్ళిండాగి
విషయే నిందితళాతన పోరియొళు]

ముత్తిడువేసెందొడివని నిద్దె గాగువుదు
భంగ ! గాథవిందప్పుచేనే హొత్తల్ల !
ఎన్న కేళదియరెల్లి గృతందు నోడిదర !

కరుబువరు ! (కంజుకద సేరగినల్లిద్ద పత్రికేయ
నోడి)

కంజుకద సేరగినలి పత్రికేయ
దేను ? బిజ్జి ముద్రియ నోడెదు నోడువేం !
(బిజ్జి ముద్రియనోడెదు నోడి ఎస్మయదింద)
ఎనిదన్నయ తాతనక్కురవు ! ఆతనే
బరెద పత్రికేయ ఇదు ! ఇరలి ఓదువేం !

(పత్రికేయన్న ఓడువళు)

" శ్రీమత్సజన శిరోమణి దుష్టబుద్ధి సు
ప్రేమచింతన మగ మదనంగి మిగిపరసి
నేమిసిద కార్య యాజంద్రహాసం మహా హిత
నేనుగి, మేలె నమ్మ

సీమేగరసాదపం ; సందేహయల్లదకే !
సామాన్యదవనల్ల. నమగి ముందకే సవ
ధా మిత్ర నమ్మనందీతనం కళుహిదెవు నిన్నబళి
గిదనవుదు.

హొత్తుగళయదే, బందబళివన కుల, శీల
విత్త విద్యావయోవిక్రయంగళ నిక్కి
సుత్తిరదే విషవ మోహిసువంతి కుడువుదీతంగి
నినదరొళిమగి !

ఘత్తరొత్తరమప్పుదాం బీగ జందనా
వతయింద రాజకాయవ ముగిసి బహేనన్న
జత్తవం నినరతు హింజరియదెల్లమం పూర్వసు
యక్తియింద "

విషవమోహిసువంతి ! ఇదరథవేను ?
మన్మథన మారుతిక గాడియిందెవవగి
విషవ నిడువుదుంటి ? పుసిమాతు ! పుసిమాతు
ఈతం తమగి మహాహితనేంను, తమ్మ ధరే
గితనరసవసేందు ; కులశీలవిద్యుగళ
నితనోళరసబీడ ముందకీతం నమగి
సవధా మిత్రనాగువసేందు, నిను
ఈతంగి విషయే మోహిసువంతి కుడువుదెం
చాతాతనన్దంగి బరెసి కళుహిద పత్రి
వే తప్పదిదు ! కడుజెల్లనాదవరనం కండు
నిల్వేసి శడయెదీతంగి నాం మోహిసువ
తేరదింద కుడువుదెందల్లిందె నన్న పిత
నితనం కళుహిదం ! ఒడగొడదిరదన్న
మనదీకే పత్రికేయొళిడహి బరెదక్కురద
బీళిదొడదరిందె కేడువదగ్గద కజ్జ
తప్పిదలిపియొళ్ళకారమం తొడెదల్లి
గొప్పవ యకారమం బళియొళిక మామరదొ
ళిప్ప నిర్యాసమంతేగిదు కిరువేరళ
ఘగుగోనయిందీగలే తిద్ది బరెదపం !

[మామరద రసదింద ఘగురు కలసేయల్లి తిద్ది మో
దలినంతయే కట్టునళు. ఆష్టరల్లి " విషయే విషయే "
ఎందు సఖియరు కలగువరు.)

సఖియరెన్నం కలగుతెరు. మనమివన
రొపింగి సరెసిక్కి జలిపదిద. దిట్టి
మూరియదిద, నడయెలదియజలమాగిమదు.

[హిందె నోడుత్తా నోడుత్తా హొగువళు. ఆ
మేలె జంద్రహాసను నిద్దెయిందజ్జెత్తు సుత్తనోడి
మేలెళువను,)

జంద్ర :—

కనసినలి కేళదీనే ఆమ్మత్త మధురవా

ದಾಗಾನ ? ಕನಸಿನಲಿ ನೋಡಿದನೆ ಆ ದಿವ್ಯ
ಸೌಂದರ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ ! ಕನಸಲ್ಲ ! ಕನಸಂತು
ತಳೆಯಾಗಿ ತೋರ್ಪುದೇ ? ಪುಣ್ಯಮಂಗಳ ಮಧುರ
ಮೂರ್ತಿಯೊಂದೆನ್ನ ಬಳಿ ಸುಳಿದಾಡಿದಂತಾಯ್ತು ;
ಮುಂದೆ ಎಂದೆಂದು ಆ ಸ್ವಪ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸಂಜರಪ ಭಾಗ್ಯವೆನಗಾಗುವುದೆ ? ಅವ್ಯಕ್ತ
ಮಧುರವಾದಾಗಾನಮಂ ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟ
ಹೊಂದುವೆನೆ ! ಪುಣ್ಯಮಂಗಳ ಮಧುರಮಯವಾದ
ಆ ದಿವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಂ ನಿಟ್ಟಿಸುವ
ಸೊಗಯೆನಗೆ ದೊರಕುವುದೆ ? ಹಾ ಮಧುರ ಸ್ವಪ್ನವೇ
ಮಿಂಚಿಮನದಲ್ಲೇಕೆ ಹೊಳೆದಳಿದು ಹೋದೆ ?
ಆ ಕನಸನುಳಿದನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರವೇಗ
ಬರಿದಾಗಿ ತೋರುವುದು ನುಣ್ಣುರವನಾಲಿಸದೆ
ಕರ್ಣಕ್ವಿಪ್ಪಡಾಗಿಹುದು : ಪೋಹನದ ರೂಪವಂ
ನೋಡದೆನ್ನಯ ಕಣ್ಣೆ ಕುರುಡುತನ ಬಂದಿಹುದು,
ಮಧುರಪೋಹನ ಮೂರ್ತಿ ಯಾರಾ-ಕೆ ?

ರಣಸಿಂಹ :—(ಬಂದು) ಶಶಿಹಾಸ,
ಇಲ್ಲಿನು ಮಾಡುತ್ತಿಹೆ ? ನಿನಗಾಗಿ ವಾಘೇಯ
ಯಂ ಬಿಟ್ಟ ಕಾದು ಕಾದೆವೆಗೆ ಸಾಕಾಯ್ತು !
ಬೈಗಾಗಿ, ಹೊತ್ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ ನೋಡು ಪಿರಿದಿನ
ಕತ್ತಲೆಯ ರಾತಿಯಂ ಪೂತ್ರಿಕೊಂಡುರವವೆಂ
ಕೆಯ ಕಡೆಯೊಳುಳಿದ ಕೆಂಗೆಂಡವೆನೆ ತರಣಮಂ
ಡಲವೆನೆಯುತಿಹುದಪರದಿಗೈಗದಲ್ಲ

ಚಂದ್ರ :—
ಬಳಲಿಕೆಯ ನೀಗಲೆಂದಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದೆನು,
ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತೀಡುತಿರುವೆಲರ ನಂಗದಲಿ
ಕೋಗಿಲೆಯ ಪುಗಲಿನಾನಂದದಲಿ, ವನರಮೆಯ
ಸೊಬಗಿನಲಿ ನಿಡ್ಡಿ ವೆಣ್ಣೈತಂದು ಮೆಲುಮೆಲನೆ
ಕಡ್ಡೊಯ್ದೆನ್ನಮನವಂ ! ವೀರಸೇನನಲ್ಲಿ ?

ರಣಸಿಂಹ :—ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾದಿಹಂ. ಹೋಗೋಣ, ಬಾ !

ಚಂದ್ರ :— ಮೃದುಮಧರ
ವಾದ ಸಂಗೀತವಂ ಕೇಳಿದಿರ ನೀವು ?

ರಣಸಿಂಹ :—
ಹೌದು, ಕೇಳಿದೆವು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬಹುದೂರ
ದಿಂದ ಬರುವಂತಿತ್ತು ! (ಕಳಗೆ ನೋಡಿ, ಬಿಟ್ಟು)
ಯಾರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿವು ?
ನಿನ್ನಡಿಗಳಲ್ಲ, ಪೂಗಳನರಾಗಂದಿದಿದ

ನೆಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಾರನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ತೆರದ
ಮೇಲೆದ್ದು ತೋರುವುವು, (ಃನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ)
ಕೋಮಲಿಯರಡಗಳಿವು !

ಚಂದ್ರ :—ಹೇಗೆ ?

ರಣಸಿಂಹ :—

ನೋಡಲ್ಲಿ, ಚಿಗುರಿದಳವುಳ್ಳ ಕೂಡ
ಮುರಿಯುವೆ ! ವಾದಗಳ ಸಂಸ್ಕರ್ಶದಿಂದ
ಸಂತಸವ ತಾಳ್ದು ನಲಿಯುವಂತಿವೆ ನೋಡು

ಚಂದ್ರ :—ಏನೋ ನಾನರಿಯೆ. ಮಲಗಿದ್ದೆ, ನಾನು,

ರಣಸಿಂಹ :—(ನಗುತ್ತಾ) ಆದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಚಂದ್ರ :—(ಮುಗಳನಗೆಯಿಂದ) ಆದರೆ ?

ರಣಸಿಂಹ :—

ನಿನ್ನಮೊಗದಲ್ಲಿನು ಸಂತಸದ ಕಳವಳಂ ?
ನಿಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿಹ ಶಾಂತಿ ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರ :—ವೀರಸೇನನು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಾನು ಹೋಗೋಣ.

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ರಣಸಿಂಹನೊಡನೆ ಹೋಗುವನು)

ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು

ದೃಶ್ಯ ೪.

(ಚಂದ್ರಶಾಲೆ. ಹಾಲುಜೆಲ್ಲಿದಹಾಗೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳು. ಅಲ್ಲಿ
ವಿಷಯವೊಬ್ಬಳೆ ಕುಳಿತು ಮೈಮರೆತು ಕನವರಿಸುತ್ತಿರು
ವಳು.)

ವಿಷಯ :—

ಎನಿತು ಮಲಗಿಹನು ಮಾಮರದ ತಣ್ಣಿಳಲಲ್ಲಿ
ಮೂಲೋಕದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದಂತೆ !
ವದನವೆಳನಗೆಯೇನು ? ಸ್ವಪ್ನಸ್ಥನಾಗಿಹನು !
ಕನಸಿನಲಿ ಯಾವ ಜೆಲುವೆಯೆಂಕಂಡು ನಗುತಿಹನು ?
ನಿನ್ನ ಕನಸಿನ ಕಾಂತೆಯಾದರಾಗುವ ಪುಣ್ಯ
ವೆನ್ನದಾಗಿರಲಿ ! (ಚಂಪಮಾಲಿನಿ ಬರುವಳು)

ಚಂ. ಮಾ. :—

ಕೌಮುದಿಯ ಪಾಲ್ಗಡಲು
ಮನಮೋಹಿಸುವ ಶಾಂತಿಯಿಂದೆನೆಯುತಿದೆ, ಕೆಳದಿ !

ವಿಷಯ :—(ಬಿಟ್ಟು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು) ಏನೆಂದೆ ?

ಚಂ. ಮಾ. :—ಮಾಧುರ್ಯದಂಬುಧಿಯು ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೇ ರಾತ್ರಿ !

ವಿಷಯ :—(ಬಿಸುಸುಯ್ದು) ಇರಬಹುದು !

ಚಂ. ಮಾ.—

ಕೆಳದಿ, ಇರಬಹುದೇಕೆ ? (ಮರಳಿವಿಷಯಬಿಸುಸುಯ್ದಳು)

ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತ್ತಿಹೆ ಏಕೆ !

ನಿನ್ನೆಯಿಂ ನೀನಿಂತು ಕೊರಗಿಕ್ಕುಗ್ಗಿ ಹೆ ಏಕೆ ?
ಪಂಜರದ ಗಿಳಿಯೊಡನೆ ಸರಸಕೇಳೆಯನೇಕೆ
ತೊರೆದಿರುವೆ ? ಪೊಂದೊಡವಗಳನೇಕೆ ಕಳಚಿ
ಬಿಸುಟಿರುವೆ ? ಸಖಿಯೊಡಗೂಡಿ ನುಡಿಯದೆ ಮಾನ
ವಾಗಿರುವುದೇಕೆ ? ಹೇಳು ಮುದ್ದಿನಕೆಳದಿ ! ಬಿರುನುಡಿಗ
ಳಾದಿದರೆ ? ನೋಯಿಸಿದರೇ ನಿನ್ನ ? ಬಯಕೆಯನು
ಸಲ್ಲಿಸದೆ ದಿಕ್ಕರಿಸಿ ನೂಕಿದರೆ ? ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿ
ರುಜಿಯು ತಲೆದೋರಿಹುದೆ ?

ವಿಷಯ :-

ಏನಿಲ್ಲ, ತಂಗಿ,

ಹೃದಯದೊಳ್ಳೀರ್ವಾಯ್ತು ಸುಣ್ಣಮರಳುವ ತೆರದಿ
ಬೇಯುತ್ತಿದೆ. ಶೀತಳ ಸುಧಾಮಯೂಖನು ಕೂಡ
ಬಿಂಗದಿರ ನಂತಿಹನು ! ಏತಕೋ ನಾನರಿಯೆ !
ಎಶ್ಯವೇ ನನ್ನ ಮೂದಲಿಪಂತೆ ತೋರುವುದು.
ತಿಳಿಯಾಳದಾಗಸದ ಚುಕ್ಕಿಗಳು ಕೂಡ
ಕಣ್ಣು ಮಿಟಕಿಸಿ ಎನ್ನ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ !
ಬಗ್ಗಿ ಸುವ ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂಡ ತಳಿರಲ್ಲಡಗಿ
ಎನ್ನಳಲಕಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂ ಪಾಡುವುದು !
ನಾನೆಸಗಿದಪರಾಧವೇನಂತೆ ?

ಚಂ. ಮಾ :-

ವಿಷಯ.

ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಯಾತನೆಯ ಹೊರಗೆಳೆಯ
ಲೊಲ್ಲೆ ! ಸುಮ್ಮನೇ ಏನೇನೊ ಮಾತುಗಳ
ನಾಡುತ್ತಿಹೆ ! ನೀನು ಹೇಳಿದರಾಯ್ತು ; ಅಲ್ಲದೊಡೆ
ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳುವೆನು : (ಹೋಗುವಂತೆ ನಟಿಸುವಳು)

ವಿಷಯ :-

ಹೋಗದಿರು, ನಿಲ್ಲು.

ಹೇಳುವೆನು. ನಿನಗಲ್ಲದಿನ್ನಾಗೊರೆಯಲಿ !

ಚಂ. ಮಾ :- ಹೇಳು, ನಾನಾರಿಗೂ ಹೇಳಿ !

[ವಿಷಯಿಯು ಚಂಪಕನಾಲಿನಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಹೇಳುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಂಕಜೆ ಓಡಿಬರುವಳು]

ಪಂಕಜೆ :-

ಓಹೋ !

ತಪ್ಪಾಯ್ತು, ಕ್ಷಮಿಸೆನ್ನ. ಬಳಿಗೆ ಬರಲೇ ನಾನು !

ವಿಷಯ :- ಬಾ, ಪಂಕಜೆ !

ಪಂಕಜೆ :- ಏನು, ಗುಟ್ಟಿನಾಡುತಲಿದ್ದೆ ?

ವಿಷಯ :- ಏನಿಲ್ಲ; ನಿನಗೇಕೆ ?

ಪಂಕಜೆ :- ಲೋಕಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತುಂಟು !

ನಿನಗೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಗುಟ್ಟು !

ಚಂ. ಮಾ :- ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದೇನು ?

ಪಂಕಜೆ :-

ಈಗಿಂತೆ. ಸಖಿಯೇಕೆ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಎಂದು !
ಪಾವಗಿದುಳಿದರುಂಟೆ ? ಹರನ ಕೋಪದೊಳುರಿದು
ಬೇವಿಸಿದರುಂಟೆ ? ಕಾಳಿಚ್ಚಿ ನೊಳ್ಳಿಳಿಗೊಂಡು
ಬೇವುತಸುವದಿದು ಬಾಳ್ವವರುಂಟೆ ? ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ
ತುಂಬುಪರೆ ತಂಗಾಳಿ ಹೂಗಣೆಯೊಡ್ಡಿದುರು-
ಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಅಳುಕದಿಹರುಂಟೆ ?

ವಿಷಯ :- ಏನು, ನೀನಾಡುವುದು ?

ಪಂಕಜೆ :- ಚಂಪಕಾ, ಕೇಳಿದೆಯ ? ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ — !

ಚಂ. ಮಾ :-

ಏನದು ?

ಪಂಕಜೆ :- ನನಗೊಂದು ಸುಂತ್ರ ತಿಳಿದುಹುದು !

ಚಂ. ಮಾ :-

ಗುರುವಾರು ?

ವಿಷಯ :- ಅಕೆಯೋಪನೊ ಏನೊ !

ಪಂಕಜೆ :-

ನನ್ನ ಕೈನದನೆನೆಗೆ

ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು ಇಂದು. ಸಿದ್ಧಿ ವಡೆದಿಹೆನು.

ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಜಪಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕೆಳದಿಯ ತಾಪ

ವರಗಳಿಗೆಯಲಿ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ನಾ ಬಲ್ಲೆ.

ಚಂ. ಮಾ :- ಜಪಿಸು, ಹಾಗಾದರೆ !

ಪಂಕಜೆ :-

ಜಪಿಸಲೇ ವಿಷಯ ?

ವಿಷಯ :- ಏನಾದರೂ ಮಾಡು !

ಪಂಕಜೆ :-

ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ ಏನೆಂದು

ಕೇಳಿದೆಯಾ ? ಚಂದನಾವತಿಯಿಂದ ಶಶಿಹಾಸ

ಬಂದಿಹನು ? ಪಾಪ, ವಿಷಯೆಗೆ ತಿಳಿಯನವನು !

ಅಲ್ಲವೇ ವಿಷಯ !

ವಿಷಯ :-

ನಿನಗೇಕೆ ಆ ಚಿಂತೆ ?

ಪಂಕಜೆ :- ನಾಳೆ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ !

ಚಂ. ಮಾ :-

ಯಾರೊಡನೆ !

ಪಂಕಜೆ :-

ನಾನರಿಯೆ,

ವಿಷಯಯನ್ನೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೋ !

(ವಿಷಯ ಮೊಗದಿರುಹುವಳು)

ಚಂ. ಮಾ :-

ವಿಷಯ,

ನೀ ಬಲ್ಲಿಯೇನು ? ನಿಜ ಹೇಳು !

ಪಂಕಜೆ :- ಪಾಪ ! ಬಲು ಮುಗ್ಧ ! ಅವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು ?

ಚಂ. ಮಾ :- ಏನು, ಹೇಳಬಾರದೆ ಬೇಗ, ಪಂಕಜೆ ?

ಪಂಕಜೆ :-

ಇಷ್ಟುದಿನ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಇದ್ದವಳು ! ಹೇಳಿದೆಯೆ,

ಕೇಳಿದೆಯೆ ಒಳಸಂಚು ನಡೆಸುತ್ತ, ನಾಳೆ

ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೋಡುವಳು. ನೋಡು !

ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹಗಳು ನಡೆದಿಹವು !
ನಾಳೆ " ಬನದ ತಣ್ಣೆಳಲಲ್ಲಿ, ತಳಿರ ಶಯನದಿ "
ಎಂಬ ಹಾಡನು ಹಾಡಬೇಕಿವಳು !

ಚಂ. ಮಾ :— ಕೆಳದಿ,
ಸಖಿಯರನು ಕೇಳದೆಯೆ ಹೀಗೆ ಗಂಡನ ಗೊತ್ತು
ಮಾಡುವರೆ ? ನಿನಗಾರು ಅಪ್ಪಣೆಯ ಕೊಟ್ಟವರು ?
ಚಂದ್ರಹಾಸನ ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದನೆಗೆ
ಸರಿಯಿಲ್ಲ.

ವಷಯ :—
(ನಸುನಗೆಯಿಂದ) ನೀನಿಂತು ಕರುವಿದರೆ ನಾ ಬಿಡೆನು !

ಚಂ. ಮಾ :—
ಬಿನ್ನಾಡೆ ! ಸೊಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕರಗುವುದು ತಾಳು !

ಪಂಕಜಿ :—
ಕೇಳಿಲ್ಲ ! ಮಂಗಳದ ವಾದ್ಯಗಳು ! (ಹೊರಗಡೆ ವಾದ್ಯ)

ಚಂ. ಮಾ :—
ಕಾಮುದಿಯ ಹೇಗಿರುವುದೀಗ, ವಷಯ ?
ವಷಯ :—(ನಗುತ್ತ)

ಚಂದ್ರಹಾಸನ ವದನ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಹೋಲುತ್ತಿದೆ !
ಪಂಕಜಿ :—

ಮುಗ್ಧೆ ಎಂದವರಾರು ಇವಳ ? ಶೃಂಗಾರ
ದಲ್ಲಿವಳು ಬಹು ಪ್ರೌಢೆಯಾಗಿಹಳು !

ಚಂ. ಮಾ :— ಅಯ್ಯೋ !
ಬಿಂಕದ ಹೆಣ್ಣೆ ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲನ ಕಣ್ಣೆ !
(ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೫

[ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆ. ದುಷ್ಪ
ಬುದ್ಧಿಯು ಒಂದಾಸನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿಹನು. ಮದನನು
ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿರುವನು. ಮಂತ್ರಿಯು ಹುಚ್ಚ
ನಂತಿಹನು]

ದುಷ್ಪ :—
ಮೂರ್ಖ ! ಮರುಳ ! ನೀಚ ! ಕುಲಗೇಡಿ !
ನಾನು ಬರೆದಿಹುದೇನು ? ನೀನು ಮಾಡಿಹುದೇನು ?
ತಿರುವೆ ಬೇಡನ್ನು ! ನಡೆ ! ಜಂಬುಕಂ ಜನಿಸಿತೇ
ಸಿಂಗದುದರದೊಳಕಟಾ ? ಹೆಂಬೇಡಿ ನೀನೆಲವೊ
ಕುಲಗೇಡಿ ! ನನ್ನ ಬಸಿರಿಂ ಬಂದವನೆ ಮಿಳ ?
ನನ್ನ ದೊರೆತನಕಾಗಿ ಜೀವವನೆ ಸಮಿಸಿದೆನು !
ನಿನಗಾಗಿ ನೆತ್ತರಿನ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆನು !

ನಿನಗೇಕೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ? ಅರಸುತನ ನಿನಗೇಕೆ ?
ತಿರುಕ, ಬೀದಿಯೊಳ್ಳಂಚರಿಸಿ ತಿರಿಯನ್ನು !
ಹಾ, ವಿಧಿಯೆ ! (ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು)
ಮದನ ?—(ಶೋಕದಿಂದ) ತಾತ, ನಾನೆಸಗಿದಪರಾಧ
ವೇನು ?

ದುಷ್ಪ :— ನೀನಿನ್ನು ವನವಾಸವೇ ಗತಿ !
ಮದನ :—

ಖತಿಯೇಕೆ ಜೀಯ ? ನಿಮ್ಮಡಿಗಳ ನಿರೂಪಮಂ
ಪ್ರತಿಸಾಲಿಸಿದೆನು ! ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯಂತೆ
ವಿಷಯಗೆ ವಿವಾಹಮಂ ವಿರಚಿಸಿದೆ ! ತಪ್ಪೇನು ?

ದುಷ್ಪ :—
ನಿನಗಕ್ಕರದ ಗುರುತಿಹುದೆ ? ಹೇಳು ! ನಿನಗೆ
ಬಿಡ್ಜೆಗಲಿಸಿದ ಬೊಜ್ಜು ಹಾರುವನು, ಗಾಲುವನು,
ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ ! ಎಲ್ಲಿ ? ಕೊಡು ಪತ್ರಿಕೆಯ
ನೋಡೋಣ ! (ಮದನನು ಹೋಗುವನು)

ಅದುದಾಯಿತು ಇನ್ನು ಜಾಮಾತ
ನಂ ಕೊಂದ ಹೊರತಿನಗೆ ಸುಖಶಾಂತಿಗಳು ಇಲ್ಲ !
ವಿಷಯೆಯೋಲೆಯ ಭಾಗ್ಯ ಸುಟ್ಟುರಿದರೇನಂತೆ !
ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಹಾಳಾಗಲಿ ! ಹೊರ ಬನದೊಳಕೆ ಚಂಡಿ
ಕಾಲಯಕೆ ವಿಧುಹಾಸನಂ ಕಳುಹಿ ಕಟುಕರಿಂ
ಕೊಲ್ಲಿವೆಂ ! (ವಿಷಯೆ ಬರುವಳು ನಾಚುತ್ತ)

ವಿಷಯ :—ತಾತನಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆ !

ದುಷ್ಪ :—(ಮೇಲೆದ್ದು ಕೋಪದಿಂದ) ತೊಲಗು,
ತೊಲಗು ತೊತ್ತಿನ ಮಗಳೆ. ತೊಲಗಾಡೆ ! ನನ್ನ
ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಲ್ಲದಿರು ! ಮಿರುವಡಗಿದೆ ನಿನ್ನ
ನಗೆದಿಂಗಳಾಡುವಿ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ! ಮೈಗಂವು
ಸುಟ್ಟ ಹೆಣದಂತಿಹುದು ! ತೊಲಗು ತೊತ್ತಿನ ಮಗಳೆ,
ತೊಲಗಾಡೆ, ನನ್ನೆದುರು ನಿಲ್ಲದಿರು ! ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ !

ವಿಷಯ :—(ಅಳುತ್ತ) ತಾತ, ಮನ್ನಿಸೆನ್ನಯ ತಪ್ಪ. ಪಾದಗಳಿ
ಗೆರಗುವೆನು ; ಬೇಮುವೆನು ! (ಅಡಿಗೆಗರುವಳು)

ದುಷ್ಪ :—(ಹಿಂದೆ ಸರಿದು) ಮುಟ್ಟದಿರು ! ಮುಟ್ಟದಿರು !
ನೀನಿಂದು ವಿಷಯೆಯಲ್ಲ, ವಿಷಮೂರ್ತಿ !
ಹೊರಡಾಡೆ, ನನ್ನೆದುರು ನಿಲ್ಲದಿರು ! (ವಿಷಯೆ ಅಳುತ್ತಾ
ಹೋಗುವಳು)

[ಮದನನು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು
ಕೊಡುವನು. ಮಂತ್ರಿಯು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿಡಿ
ಬಿಡುವುದು]

ಮದನ,

ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಿದರೊಳಿತ್ತಿಲ್ಲ ! ಮರುಗದಿರು
ಬೈದೆನೆಂದು.

ಮದನ :— ತಾತ ಬೈದರೆ ಕೋಪವೇಕೆ ?
ಕುಂತಳೇಂದ್ರನು ನನ್ನ ಕರೆತರಲು ದೂತರ
ನ್ನಟ್ಟಿಹನು ! ತರಲೇ ?

ದುಷ್ಯ :— ಹೋಗು ! ಶಶಿಹಾಸ
ನಂ ಬೀಗ ಕಳುಹಿ ! (ಮದನನು ಹೋಗುವನು)
ಎನ್ನ ಕೋಪವನವಗೆ

ಕಾಣಿಸದೆ ಮುಚ್ಚಿಡುವೆ ! ಹಾ ಎಧಿಯ ನೀನೆನ್ನ
ಮೂದಲಿಸುತೆಹೆ ಏಕೆ ? ಎನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯ ಕಣ್ಣ
ನೀರಿನಲಿ ಎನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟಿಯಾ ?
[ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಬಂದು ವಂದಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು]

ಚಂದ್ರ :—ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ವಂದಿವೆ ! (ಒಡಗಿರಗುವನು)

ದುಷ್ಯ :— ವೀರ, ಬಾಹ್ಯ ಚಂದ್ರ-
ಹಾಸ ನೀನಿನ್ನೆಗಂ ದೂರಮಾಗಿದೆ ನಮ
ಗಿನ್ನಳೆಯನಾಗಿರುವೆ ! ಉರ ಹೊರ ಬನದೊಳಹ
ಚಂಡಿಕಾಲಯಕೆ ನೀಂ ನೀರಜಸಮಾಪ್ತ ಸಮ-
ಯದೊಳೂರ್ವನೇ ಪೋಗಿ ಗೌರಿಯಂ ಪೂಜೆಪುದು !
ವಂಶದಾಚಾರಮಿದು ವರನಾದವಂಗೆ
ನೀನಿರದೆ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡುವುದು. ಮರೆಯದಿರು !

ಚಂದ್ರ :—ತಪ್ಪದೇ ಹೋಗುವೆನು.

ದುಷ್ಯ :—(ನಗುತ್ತ) ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಬೇಕೇನು ?
ನೂತನ ವಧೂವರರು ಅಗಲುವುದೆ ಬಹು ಕಷ್ಟ !
ಏದರೆ, ವಂಶದಾಚಾರಮಂತ್ರ !
ಒಬ್ಬನೇ ಹೋಗುವುದೆ ಪದ್ಧತಿಯು !

ಚಂದ್ರ :— ಪದ್ಧತಿಗೆ
ಭಂಗಬರದಂತೆ ನಡೆಯುವುದೆನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ,

ದುಷ್ಯ :—
ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತಸವಾಯ್ತು
ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೂಡೆ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವ ಸುತ್ತಿ
ಬಂದಿಹೆನು.

ಚಂದ್ರ :— ಶ್ರೀಹರಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಮೇಣ್ ನಿಮ್ಮ
ದಯೆಯಿಂದ !

ದುಷ್ಯ :— ಮೇಣ್ ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದ !
ನೀನಿನ್ನು ತೆರಳು ! ಚಂಡಿಕಾರಾಧನೆಗೆ
ಬೀಕಾದುದೆಲ್ಲವಂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವೆನು.
ಇನ್ನಳಿದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳೆಲ್ಲವಂ ಮುಗಿಸು, ನಡೆ

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಹೋಗುವನು)

೬-ಕರಾ !

ಸೇವಕ :—(ಒಳಗೆ ಬಂದು) ಜೀಯ !
ಪರದೆ ಬಿಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೬

[ಕಾಳಿಕಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ. ಸಂಜೆಯ ಸಮಯ.-
ಚಂದ್ರಹಾಸ, ರಣಸಿಂಹ, ವೀರಸೇನರು ಬರುವರು. ಚಂದ್ರ
ಹಾಸನ ಕೈಲಿ ಪೂಜೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿರುವುವು.]

ರಣಸಿಂಹ :— ನಾವು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುವೆವು.

ಚಂದ್ರ :— ಬೀಡ, ಪದ್ಧತಿಯ
ಮಾರುವುದು ತರವಲ್ಲ. ದುಷ್ಯಬುದ್ಧಿಗೆ ತಿಳಿಯ
ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ ಇರನು.

ವೀರಸೇನ :— ಮಂತ್ರಿಯೇತಕೆ ಇಂತು
ವರ್ತಪನೊ ? ನಾನರಿಯ ! ವಿಷಯ ಮದನರ ಬೈದು
ತಾರಕಾಕ್ಷಿಯ ಬಡಿದು ಸೇವಕರ ನಿಂದಿಸಿ
ಮದುವೆಗಾಗ್ಯೆತಂದ ಕಮಲಮುಖಿಯರ ದೂರಿ
ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದೂರಿದನಂತೆ !

ಚಂದ್ರ :— ರಾಜಕಾರ್ಯದೊಳೇನು
ಕೋಪವುಂಟಾಗಿಹುದೊ ?

ರಣಸಿಂಹ :— ಅವನೊಳಿನಗೇಕೋ
ಸಂದೇಹ. ಹುಚ್ಚನಂತಾಡುವನು !

ವೀರಸೇನ :— ಮೋಡಲ್ಲಿ,
ಮದನ ಬರುತಿಹನು. ನುಡಿಯಬೇಡಂತು !

ಮದನ :—(ಬರುವನು)
ವೀರಸೇನಗೆ ಒಯವಾಗಲ ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ?

ಚಂದ್ರ :—ಚಂಡಿಕಾಲಯಕೆ !

ರಣಸಿಂಹ :—ಮದನ, ನೀನೀಗ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿಹೆ ?

ಮದನ :—ಕುಂತಳೇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ! ಶಶಿಹಾಸ
ನನ್ನೀಗಲೇ ಕಳುಹಿಬೇಕೆಂಬುದಾಜ್ಞೆ !

ರಣಸಿಂಹ :— ಏಕೆ ?

ಮದನ :—
ಕುಂತಳೇಂದ್ರನು ರಾಜ್ಯವಂ ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸುತೆ
ಚಂಪಕಮಾಲಿನಿಯಂ ವಿಧವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ರಾಜ್ಯಧಾರವನವನ ಕೈಲಿಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ
ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಬನಕೆ ಪೊರಡುವನಂತೆ.

ಚಂದ್ರ :—
ಚಂಡಿಕಾರಾಧನೆಯ ಮಾಡುವವರಾರು ?

ಮದನ :—

ವಂಶವಾಚಾರಮದು ನಾನು ಮಾಡಿದರಾಯ್ತು !
ನೀನೀಗ ರಣಸಿಂಹ, ವೀರವೇನರ ಕೂಡಿ
ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳು ! ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿಹನು !
ಪೂಜೆಯ ಸುವಸ್ತುಗಳನ್ನಿ ಕೊಡು ! ತೆರಳಿ !
(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು.)
ಮದನನ ಕೈಯಿಂದ ಹರಿವಾಣ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದು)

ಚಂದ್ರ :—ಎನ್ನಿವಶಕುನ ! ನಾನೆ ಪೂಜೆಯಮಾಡಿ
ಆ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವೆನು ದೊರೆಯಡೆಗೆ !

ಮದನ :—

ಎನ್ನಿಡು ?

ವೀರನಾಗಿವ ನೀನು ಶಕುನಗಳಿಗಂಜುವುದೆ ?
ನಡೆ, ಚಂದ್ರಹಾಸ. ನೀನು ಹರಿಭಕ್ತ ; ನಿನಗೆ
ಕೆಡುಕುಂಟೆ ?

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ವೀರವೇನ, ರಣಸಿಂಹರೊಡನೆ ಹೋಗುವನು. ಮದನನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನು ಆಯ್ದು ತಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಸೂರ್ಯನಾಗಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿಹನು ;

ಕತ್ತಲೆಯ ಮುಂಗಪ್ಪು ಮುಸುಗುತ್ತಿದೆ. ಹಕ್ಕಿಗಳು
ಗೂಡಿಂಗೆ ಹಾರುತ್ತಿವೆ. ನಭದಲ್ಲಿ ಮೆಲುಮೆಲನೆ
ಚುಕ್ಕಿಗಳು ಮೂಡುತ್ತಿವೆ. ಕಣ್ಣು ಹಾರುವುದೇಕೆ ?
ಚೀರುತೆ ಪೊಳವುವು ಬಿಡಾಲಗಟ್ಟುಗ-
ಳ್ಳಾರುತ್ತಿವೆ ರುಧಿರಮಂ. ಕೂಗುತ್ತಿಹ ಗೂಗೆಗ-
ಳ್ಳಾರುತ್ತಿವೆ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಂಗಳಂ. ವ್ರತ ಭಂಗ
ಮಪ್ಪುದೇ ? ನೀರೆಯರು ನಡುಗುವರು, ಬೆದರುವರು ;
ವೀರರಳುಕುವುದುಂಟೆ ಅಪಶಕುನಗಳ ಕಂಡು ?
ಮರಣವೈತಹ ಮುನ್ನ ಹೇಡಿಗಳನೇಕಸಲ
ಸಾಯುವರು ! ಮಡಿಯುವರು ವೀರರೊಂದೇ ಭಾರಿ !

(ದೂರ ನೋಡಿ)

ಶ್ರೀ ಚಂಡಿಕಾಲಯದ ಪೊಂಗಳನವೆಂತು
ಮೆರೆವುದಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರಿಳವನಳ ನಾಲಗೆಯಂತೆ ! (ತೆರಳುವನು)

ಪರದೆ ಬೀಳುವುದು.

ದೃಶ್ಯ ೭

[ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತಲು ಭೀಷಣ, ಕಾಳ, ಮಾರ
ಮೂವರೂ ಬಿಚ್ಚಿದ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರು
ವರು.]

ಭೀಷಣ :—

ಕಾಳನು ಆ ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದುಗಡೆ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರಲಿ ;

ಮಾರ, ನೀನು ಮೂರ್ಛೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ಅಡಗಿರು.
ನಾನಿಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಅವನು ಬರುವ ಹಾದಿಯನ್ನೇ
ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಮಾರ :—

ಅಂದವನ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಇಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ತಲೆ
ರಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾಳ :—

ಇಂದು ಬಿಡುವುದೇ ? ಯಾರು ಬಿಟ್ಟರೂ ನಾನು
ಬಿಡೆನು !

ಭೀಷಣ :—

ಒಂದೇ ಎಲೆಗೆ ತುಂಡಾಗುವಂತೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು.
ಯಾರು ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು.

ಮಾರ :—

ನಿನಗೇಕೆ ? ನಮ್ಮ ಮಾರಿಯ ಮುಂದೆ ನಾವು
ಹೆದರುವುದುಂಟೆ ?

ಕಾಳ :—ಇಂದವಳಿಗೆ ನೆರಬಲಿ ಕೊಡುವೆವು.

ಮಾರ :—ಒಬ್ಬನೇ ಬರುವನೋ, ಕೂಡಿ ಬರುವನೋ ?

ಭೀಷಣ :—

ಒಬ್ಬನಾಗಲಿ ಇಬ್ಬರಾಗಲಿ ತುಂಡುಮಾಡುವುದೆ ನಮ್ಮ
ಕರ್ತವ್ಯ. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮಸೆದಿದ್ದೀಯಾ ?

ಮಾರ :—(ಕತ್ತಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ನೋಡಿ)

ಓಹೊ ! ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೂಡ ಕತ್ತರಿಸಬಲ್ಲದು !

ಭೀಷಣ :—

ನೋಡಿ, ದೂರದಲ್ಲಾವುದೋ ಆಕೃತಿಯು ಚಲಿಸು
ವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ ! (ಎಲ್ಲರು ನೋಡುವರು)

ಮಾರ :—

ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮಂದ ; ನನಗೇನೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾಳ :—

ಹೌದು, ಎನ್ನೊ ಚಲಿಸದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ !

ಭೀಷಣ :—

ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ. ಅಡಗಿ.

ಅವನೇ ಬರುತ್ತಿಹನು. ನಾನು ' ಹೊಮ್ ' ಎಂದ

ಕೂಡಲೇ ಬಂದೆಲ್ಲ ಮುತ್ತಬೇಕು. ತಿಳಿಯಿತೆ !

ಮಾರ :—ಹುಂ ! ತಿಳಿಯಿತು !

[ಕಾಳನು ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದೆಯೂ ಮಾರನು ಮೂರ್ಛೆಯ
ಹಿಂದೆಯೂ ಅಡಗುವರು. ಭೀಷಣನು ದೂರ ಮರೆಯಾಗಿ
ನಿಲ್ಲುವನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಬಳಿಕ ಮದನನು ಬರುವನು]

మదన :—

యాదో మాతనాడిదహాగి శిశువు !
యారరువెల్లి ? (సుత్త నోడి) ఘోరాంధకారదలి
అళసిబోగిగుడ్లు. నాను శిశువు సద్దు
శిశువు సద్దుందు తోలువుదు !
(తరువాతవన్న శిశువును జూతయను బోత్తిసి ఎగ్గ
బెడ ముందే ఇడువను) జయ శ్రీ కాళి !

భిషణ :— జోయో మార ! (నుగ్గి ముందకి శక్తి
యిందియువను)

మార :—ఇరి ! శక్తి !

కాళ :—జోడి ! బడి ! శోభు.

మదన :—అయ్యో, దుష్టరం ! (తళిగియన్నేత్తి భిషణ
నిగి బోడెయువను) శ్రీహరి ! శ్రీహరి !

(ఎందు బిళువను)

భిషణ :—సత్తెనల్లో మార, కాళ ! (మూర్ఖయింద
బిళువను)

కాళ :—(బిట్టి) మార, అవనల్ల కాణో !

మార :—మత్తారో ?

కాళ :—నోడి, ముత్రియ మక్కళివే ?

మార :—(నోడి)

శిట్టెవల్లా ! కాళ ! (దిశవన్ను ఎడవి బోగిగువరు)

కాళ :—ఎల్లిగాదరూ ఓడోణ బా ! (ఓడువరు)

మార :—భిషణ ?

కాళ :—అవను హాళాగలి ! బా ! (ఓడువరు)

మదన :—(బోరుతున్నా)

అయ్యో ! తాత ! ఎవయో ! జంద్రహాస !

తప్ప మన్నిసు తాత ! అపరాధమాడిదనే ?

శ్రూరవిదు ! శ్రూరవిదు ! జంద్రహాస ! బా !

మదన శరవను నిన్న ! పుణ్యవంతను నీను !

నినల్ల నాయువను ; ననగదే శాంతి !

నిన్న నిరదిరియితిద్దరు ఇవరు ! నినుళిదే !

తంగి, నిన్న ఓలెయ భాగ్య తిరమక్కే !

తాత ! తంగి ! శిశిహాస ! శ్రీహరి ! (నాయువేను)

[దుష్టబుద్ధియు జుజ్జనంతే ఓడిబరువను]

దుష్ట :—

బీడ ! బీడ ! జండాలరే బీడ !

నినుగీను బీకాదరూ నిడువేను బీడ !

ఎన్న మగనన్నుళు ! మదన, ఎల్లిరువే ?

ఎలే ఘోర తిమిరవే ఒందు ఘళిగియ మాత్ర
బందే శ్రు ! ఒందు గళిగియ మాత్ర బిళక బిడు !

ఎను శిశువు ? నేత్తరన శిశువు ! మదన !

ఎన్న ముద్దిన మదన ! మూడుతిక జందరన

కాంతియలి బోళివదేనిదు ? శక్తి ! యారల్లి

బిద్దిబను ! (మదననన్ను కండు మేలే బిద్దు)

మదన ! మదన ! మదన !

మూడదిరు ఎలే జంద్ర ! మూడదిరు ! మూడదిరు

ఈ ఘోర దుష్టవం బిళగలిందల్ల

బిది నిన్న మాడిదు ? శక్తిలేయి, శివ, వ.

పరమాత్మ క్షమివేన్న ! బీడ ! మన్నివదే !

నరకవే బాయితే ! నుంగిన్న బీవవం !

నినగింధ ఘోరతరవి ఘోర భూతళం !

జంద్రహాస ! ఎవయో ! పామియం క్షమిసి !

భూమియలి మజ్జరది బాళువరు, కరుబువరు,

అత్యశీమాడువరు బందేన్న నోడి !

మన్నివేను మదన, ఎళు, మేలేళు ?

నినగాగి బాళిదను ; నినగాగి అళిదను !

నినగాగి నేత్తరన నరకదలి ముళుగిబేను !

భూతళది బాళింబుదిదు బినియ మూదలికే !

ఎలే బీవ, నిన్న బలిగొళగాగువనే మరుళ ?

మదననేదెయిందిళది బినియాద నేత్తరవే,

కంపిశి భూదేవి నిన్న నోరికిని ?

గాలవా, బా, ఇల్లి, నిన్న ముద్దిన తిష్ఠ

నోనాగిదను నోడి ! నిన్న ముత్తది శక్తి

యిద్దరే ఇవననేజ్జరిసు ! కుంతళేంద్రనే, బా,

మదననేళువ తరది అంతయ నీడు !

బో దుష్టబుద్ధి ! నిన్న ముత్రియ యుక్తి

ఈగిల్లి ? తోలు ! తారకాక్షియ బా

తాయెయిల్మేయ బలిది నిన్న ముద్దిన మగువ

నేజ్జరిసు ! ఎలే గాళి నీనేకే బనగళలి

బరిదే సంజరిసుతిక ? బందేన్న మదననీ

బుద్ధయదిలి తిరుగాడలారయో ? మానవా,

శ్రూర పరిహాస్యవే భూమి, శ్రూర పరి-

హాస్యవే ధారిణీయ బాళు ! శ్రూరాత్మ

నాగిదం పరమాత్మ ! శ్రూరవాగిదు విధి !

ನಂಬದಿರು, ಒಂದು ಹುಲ್ಲೆಸಳ ನೀ ನಂಬದಿರು !
ಎಲ್ಲರರಿಗೂ ನಿನಗೆ ! ಎಲ್ಲರಿವರು ನಿನ್ನ !
ಮಗನ ಎದೆಯನು ಇರದ ಕೂರಸಿಯೆ ಬಾಯಿಲ್ಲಿ
ತಂದೆ ಎದೆಯನು ನೋಡು (ಬಡ್ಧ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು)

ನಿನ್ನ ಕೊಂದಿ ಎದೆಯು
ಮದನ, ನಿನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆಯೆ ಬೀಳುವುದು
ಮದನ, ನನ್ನ ಬಸಿರಲಿ ಬಂದು ನಿನಗಮಾ
ಯಿರವಾಯ್ತು ? ಸಾಕೆನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸ
ಹೇ ಕ್ರೂರ ಲೋಕವೇ ! ಕಡೆಯ ವಂದನೆ ನಿನಗೆ !
ನರಕವೇ, ಬಾಯಿ ತೆರೆ ! ಹಿಂದೆಂದು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ
ಬಾರದಿಹ ದುಷ್ಟನೊಬ್ಬನು ಬಹನು ! ಬೆದರಿದಿರು !

(ಕತ್ತಿಯಿಂದಿರಿದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ನರಕವೇ ನಿನಗೆ ಗೆಲವಕ್ಕೆ ! ಜಯಮಕ್ಕೆ !

(ಮದನನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವನು)

[ಚಂದ್ರಹಾಸ, ವೀರಸೇನ, ರಣಸಿಂಹ, ಗಾಲವ ಇವರು
ದೀವಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡಿಬರುವರು. ದಿಗ್ಭ್ರಂಟರಾಗಿ
ಘೋರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವರು.]

ಗಾಲವ :—

ಶಶಿಹಾಸ, ಮಿ:ಚಿಹೋಯಿತು ಕಾರ್ಯ ! ಮುಂದಾಗಿ
ಒರಲಿಲ್ಲ ನಾವು !

ಚಂದ್ರ :—(ಬಿಸುಸುಯ್ದು) ಶ್ರೀ ಹರಿ ! ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ !
ರಣಸಿಂಹ :—ಗಾಲವರೆ ಇದರರ್ಥವೇನು ?

ಗಾಲವ :—

ನಾನರಿಯೆ !

ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆ ಬಲ್ಲ !

ಬೀಷಣ :—(ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದಿದ್ದು)

ಅಯ್ಯೋ ! ಮಾರ ! ಕಾಳ !

ವೀರಸೇನ :—

ಇವನಾರೋ ಬದುಕಿಹನು ! ಕ್ರೂರ ಕಾರ್ಯಕೆ ಬಂದ
ಚಂಡಾಲನಿರಬೇಕು.

ಗಾಲವ :—(ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ)—(ಸ್ವಗತ) ಭೀಷಣನು !
(ಬಾಹ್ಯ) ಭೀಷಣಾ !

ಭೀಷಣ :—ಸಾಯುವೆನು ; ಅಯ್ಯೋ ನೀರು !

ಗಾಲವ :—ಭೀಷಣ ! ಇದೇನು

ಭೀಷಣ :—ನೀರು ! ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುವೆನು.

(ಚಂದ್ರಹಾಸನು ನೀರು ಕೊಡುವನು. ಕುಡಿದು)

ಮಂತ್ರಿವರ್ಗರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೊಲೆಮಾಡಿದೆವು.

ರಣಸಿಂಹ :—ಏನಂತೆ ?

ಚಂದ್ರ :—ಸುಮ್ಮನಿರು ಹೇಳಲಿ !

ಭೀಷಣ :—

ಕಾಳಕಾಲಯಕೆ—ಸಂಜೆಯಲಿ ಪೂಜೆಗೆ ಬರುವವನ
ಕೊಲೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೆಸಸಿದರು ! ಅವನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ತಳಗಿಯಿಂದನ್ನ ಹೊಡೆದನು ! ಅಯ್ಯೋ !
ಸಾಯುವೆನು—ಸಾಯುವೆನು—ಮಾರ-ಕಾಳ—

(ಸಾಯುವನು.)

(ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವರು)

ಗಾಲವ :—

ಶಶಿಹಾಸ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆ ಕಾಪಾಡಿದನು ನಿನ್ನ !

ಕರ್ಮಫಲ ಬಿಡುವುದೇ ? ದೈವವನು ಮಾರುವರೆ ?

(ವರದಿ ಬೀಳುವುದು)

